

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következéskor 16 fillér.

Ryfttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában

TELEFON-SZÁM: 332

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Csütörtök, november 28.

Mai számunk főbb közleményei:

- Aradmegyei tisztviselői a főispánnál.
- A képviselőház ülése.
- Beszélgetés Prohászka konzullal.
- A bankok és a háború.
- Betörő katonaszökevény.
- Négy forint kár — négyszáz forint költség.
- A politikai kukták.
- Az irodalomellenes „szerda.”
- Védekezés az aradmegyei mocsarak ellen.
- Nincs változás.
- Tarkaságok.

Az európai konferencia.

Arad, november 27.

Qui habet tempus, habet vitam, — az tehát, hogy az osztrák-magyar monarchia belényugodott a veszedelmet okozó kérdéseknek európai konferencia elé vitelebe, nemcsak a béke meghosszabbítását, hanem megmentésének erős kilátásait rejti magában. A külügyi politika részéről hangsúlyosan adják hírre, hogy a monarchia ezzel nem változtatott semmit álláspontján és nem adott föl semmit azokból a követelésekből, amelyeket Albánia önállósága és a szerb kikötő ügyében támasztott. Ezt annál inkább bizonyosnak kell tekinteni, mert e nélkül maga a konferencia is merőben fölösleges lenne. A monarchia, elismerésre méltón engedve azoknak a befolyásoknak, amelyek az európai béke megóvása érdekében érvényesültek, úgy látszik, módot fog nyújtani arra, hogy a vitás pontok ne akkor tárgyalassanak, amikor az egyik érdekelt fél: Szerbia, még háboruban áll, amikor az idegen segítségben talán tulságos vérmesen bizik, amikor tehát hijával lehet

annak a megfontolásnak, amelyvel nehéz problémákat békésen, indulatok nélkül lehet elintézni. Az pedig, hogy Ausztria-Magyarország határozott, előre fixirozott állásponttal megy be a konferencia összehívásába, mutatja, hogy nem a nemzetek és nagyhatalmak verdiktje elé megyünk, hanem kísérletet teszünk valaminek békés megoldására, amely mindenestre milliószor jobb, mint a másik megoldás.

Mindez — még föltevés. Az európai konferencia eszméjét és összehívását hivatalosan még nem erősítették meg. Valószínűvé teszik a monarchia követjeinek az orosz, majd az angol udvarnál történt fogadtatása. Ezek a külsőségek biztató jelei annak az igyekezetnek, amellyel az európai háborút kiakarják küszöbölni, amint hogy azt ki kell és ki is lehet küszöbölni. Poincaré francia miniszterelnök ugyan egy beszédében olyasmint mondott, hogy a népeknek, ha szeretik a békét, a háborúra is el kell készülniök, de ebből talán inkább egyszerű pesszimizmust lehet kiolvasni, mintsem a helyzet rosszabbodását. A békereményekre tehát van ok, bár maga a konferencia a feszültség és a veszedelem teljes megszűnését nem jelenti, sőt inkább azt a kellemetlenséget, hogy a bizonytalanság sokáig elhúzódik.

Nagyon sokáig alig húzódhatik el. A bolgár-török, sőt ujabban a görög-török harctérről egyre több pozitívással érkezik a fegyverszünet megkötésének, s ezzel együtt a béketárgyalások kezdetének híre. A felek között itt is erős differenciák vannak: az egyik Konstantinápolyba akar bevonulni, a másik Drinápolyból, sőt Kirk-kilisszen túl sem

enged. Akik az olasz-török béketárgyalások kinos elhuzódására, újabb és újabb megszakítására emlékeznek vissza, azok itt is joggal tartanak a török békekövetek csökönységétől. Azonban ennél a csökönységnél erősebb hatalmak: a táborokban pusztító kolera, a közeledő tél és a hadiállapot óriási költségei bizonyára mégis siettetni fogják a nézetkülönbségek áthidalását. És ha a balkáni béke megvan, akkor kerül a sor a nemzetközi konferenciára, amely az új Balkán helyzetét rendezze és Ausztria-Magyarország jogos — és úgy látszik, a nagyhatalmak által elismert, vagy legalább is méltányolt — álláspontjának érvényt szerezzen. Az újabb táviratok szerint Bulgária kijelentette, hogy nem hajlandó se az európai konferenciába, se a béketárgyalások elhuzásába belemenni, mert mindakettő Törökországnak ad módot arra, hogy összeszedje magát. Ebből arra lehet következtetni, hogy az ellenségeskedéseket esetleg egy időre újra megkezdik, — hogy azonban a háboru hosszú időre elhúzódjék, az szinte kizártnak tetszik.

Új kérdés most már az, hogy miután Bulgária nem veti magát alá az európai konferenciának, vajon elesett-e annak aktualitása, eshetősége, és ha igen, mi módon fogják rendezni a szerbekkel való vitás kérdést. Erre biztosat felelni nem lehet, — és mindezek révén a helyzet ma is olyan, mint tegnap volt. A mennyire nincs ok biztos háboru-kilátásoktól tartani, ép annyira nem lehet biztos békéről szólni. A feszült idegek alig bírják ki a napról-napra nyuló bizonytalanságot, a gazdasági életben a bajok hatványozódását, a krízis

Ahol a háboru folyik.

— A törökök asszonyai. —

Írta: Hettyey Aranka, a kolozsvári Nemzeti Színház tagja.

Ha meséről volt szó, szép és szomorú meséről, úgy gyermekkorom lelki világán mindig egy és ugyanaz a képzelet uralkodott. — Az ezeregy éjszaka mese szálai lekötötték teljesen a fantáziámat. Nem ismertem költőiebbet, mint a keleti regéket, a szomorú Zulejka és a bátor Ali történetét. Ezer és egyszer átolvastam és fejlődő meg-látással új és új ragyogó értelemben öltöttem őket. Tetszett ez a puha világ, ahol a nő csak csecsebecse s magam is egy értékes nippet látam a török nőben. A hárem titka, az eunuchok kegyetlensége, a mindenható szultán selyemkendő hatalma: hátborzongató gyönyörűsége volt érzelmi világomnak. Csak egy kifogásom volt mind e tökéletességek ellen, hogy „szőke nő” nem volt a háremekben, sőt csulság, bűn volt szőkének lenni! Méltatlannak találtam felfogásukat, mert izlésem szerint a „szőke nő” egészítette volna ki ezt a sejtelmes világot.

Imponált a puha selyem, mely testükhöz tapadt, az ékszer, festék, balzsamos kenőcsök, illatszerek, amellyel ápolták szépségüket. Ha valahol angora-cicát láttam, a maga vad, mégis graciózus hizelgő és alattomos tulajdonságaival, a török nőre gondoltam önkénytelenül is. Két extreim váltakozott kívánságaim között. Vagy amerikai leány,

akit vadló szőrén lovagolva képzeltem csak el, vagy török leány szerettem volna lenni.

Az évek eltompították ugyan gyerekes rajongásomat, azonban nem ölték ki teljesen az emlékezetet. Lord Byron és Jókai Hayde szerelme és Timea alakjainak jellemzésében új életre ébresztette érdeklődésemet. Lord Byron Don Juanjában a török nő életét, szerelmét írja le legszívesebben s képzelete itt csapong a maga féktelenségében leglángosabban. Az Aranyemberben Jókai így jellemzi a török nő egész élethivatását: „A török nőnek nem adtak lelket, a lelke virágulat, elviszi a szél és lehull”. Csak Jókai láthatta olyan szépnek, ideálisnak a nőt.

Később utazásaimban eljutottam egy valódi hárembe, Mostárba, amit Raguzából kirándulásképp néztünk meg. Megdöbbenő csalódás ért ott. A hárem fojtó levegője, asszonyainak buja lustasága, festékeiknek rítkó színei, a hangok bárdolatlan tönusa, szomorú és buta kifejezésű szemek, a fekete szem sajátosságával, amiben a féktelen szenvedély is megnyilatkozott — lesujtott, kiábrándított. Egyenkint megszoktattam szerettem volna őket és a világba szerteszórni. Galacban, a templomban és ünnepek keretében láttam ismét őket. Különbben Galac a világ legcsodálatosabb helye. Minden van ott, amit keleti specialitásnak neveznek. Zsidó drámai színház, a hol ép a „Velencei kalmár”-t játszották ó-heber nyelven. — Üvöltő és táncoló dervisek, fedél nélküli dór oszlopos templomban, térdig érő ősz szakállú előimádkozó papjaikkal végezik fanatikus őrzöngéseiket. S a csillagos, meleg nyári éjszakákon különböző hit-

felekezetek gyűlnek össze isteneik dicsőítésére. Rejtelmesen rohantak el mellettem a török nők, mindmegannyi denevér és a templomban egykedvűen ropogtatták az istentisztelet alatt is, az égetett, cukros mandulát és ütemekben csuklottak hozzá jó nagyokat, mert ez a török etikettéhez tartozik.

Fekete, gyönyörű, alig tizenéves török leány esküvőjét is megnéztem, akit feleségül vett egy nagy tisztességben álló vén, ráncosképű, csufbég s amint a fejről levette az obligát fezt, undorító sebhelyes borotvált koponyát láttam. — Ez különben rendszeres betegség keleten. Nagyon kiábrándultam, ami természetes volt. Ezek az egyéniség nélküli játékszerek mély szomorúságot hagytak a szívemben.

A legutóbbi esztendő belső mozgalmát, mely a csakugyan európai Törökország kialakulását célozta, magam is érdeklődéssel követtem. Eltörlik az eunuch rendszert. A nők európai öltözködését megengedik. Utazhatnak, vásutra ülhetnek és megrendszabályozzák a háremeket. Ennyi jótékony boldogságot ígért a török nőknek az „új törökök” reformja.

Törökország belső megreformálása, melytől az ifjutörökök, a megújodást várták, mint azt a mai események igazolják, későn jött. Az ellenséges szomszédnépek, a majdan megalakítandó nagy délszláv birodalom előharcosai, a legnagyobb erővel rugták szét az izlam határával eddig együtt tartott, keleti népet.

Az ifju törökök üdvös reformjai a haza és nemzet tanának fanatizmusa, a legkárosabb de-

kegyetlenebbé válását jelenti ez az állapot, és mégis egyebet nem lehet tenni, mint várni; egy nap bizva, másik nap csüggedőn, ma pesszimista hangulatba, és holnap az optimizmustól fölvilványozva.

Arad megye tisztviselői a főispánnál.

— Urbán Iván báró üdvözlése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Urbán Iván báró főispánnál ma délelőtt 10 órakor Aradvármegye tisztviselőikara tisztelettel a királyi kitüntetésért jókívánságait kifejezni. A vármegye küldöttségét Dálnoky-Nagy Lajos dr. alispán vezette. A küldöttségben nemcsak a központi tisztikar, hanem a főszolgabírák és szolgabírák is nagy számmal vettek részt. A főispánt a megyei tisztviselők nevében Dálnoky Nagy Lajos dr. alispán üdvözölte.

— Azok a benső érzelmek — mondotta az alispán — amelyek Aradvármegye egész tisztviselői karát méltóságodhoz fűzik, vezettek bennünket ide, hogy a királyi kitüntetés alkalmából jókívánságainkat tolmácsoljuk. Nem csupán az vezetett Aradvármegye tisztviselői karát, hogy tisztelegjen a kormányt képviselő magas állású férfiumál, aki érdekeinket odafele képviselni, szóhoz juttatni hivatott. Sokkal inkább idehozott az a benső érzés, amelyet méltóságod jóságával, szeretetével, a vármegye minden ügye, minden polgára és minden egyes tisztviselője iránt tanúsított jóindulatával ébresztett. Több mint ötven esztendeje annak, hogy méltóságod Aradvármegye tisztikarának tagja lett és az ötven esztendő alatt a vármegye tisztviselői mindenkor csak szeretetét, magas állásából tanúsított atyai jóindulatát érezték. Amikor nekem jutott az a szerencse, hogy méltóságod előtt Aradvármegye tisztikarának, tisztviselőtársaimnak szívből fakadó üdvözlését kifejezésre juttassam, ezt őszinte örömmel teszem és azt hiszem: amilyen büszkeséggel tekint vissza Urbán Iván báró arra az ósere, aki nyolcszáz esztendő előtt nemesi levelet szerzett, éppoly büszkén és méltó büszkeséggel emlékeznek meg majdán az ő maradékai Aradvármegye mostani főispánjára, aki érdemes, munkás, kiváló tevékenységben gazdag életével ezt a kitüntetést nem csupán magának, hanem családjának is megszerezte.

moralizációt szülte Ázsia népe közt. A régi istenükbe vetett hitük megingott s az új eszmék pedig egy félig sem művelt embertöméget az együttműködésre, boldogulásra éretlennek találtak.

Vérangzásoknak, belháborúknak, a teljes szétzúllásnak indult ez a nemzet, amikor az olázkodó ellenség: a frank (az európai) meglepte őket. A rég letűnt Bizanc rothadó leegyjét megszímolták és rajtuk ütöttek. A törökök laza és szívóstanal viselkedésének okát ma mindenkinek abban látja, hogy nem egytérző és egységes nép. Az ifjutörökök bűnének s az újító eszméknek rojják fel a belső szétforgácsolódást.

Harden, ez a kiváló berlini újságíró a múlt héten tartott bécsi felolvasásán egyenesen az ifjutörököket teszi felelőssé a törökök mai veszteségeiért; mert az izlám feltétlen fanatizáló erejét döntötték meg ők s mintegy kivették a velőt abból a népfajból, amelyet a dogma tartott fenn. S csakugyan így is van. Mert bár az egész művelt világ szimpátiája kíséri ezt a rettenetes fátumot, előttem mindig végzetzerűen természetes ez a mostani folyamat.

És lehet, hogy ezekben a napokban csakugyan megássák sírját az európai Törökországnak. Lehet, hogy a hitéhez, szokásaihoz s a sors csapásaitól most még inkább megtört török nép nagy része, vándorbotot vesz a kezébe és hosszú utra indul, el Ázsiába, ahol a muzulmánok hatalmas tömege testvéri szeretettel öleli majd keblére.

Urbán Iván báró főispán az üdvözlő beszédre így válaszolt:

— Igazán különös nagy súlyt helyezek arra, hogy Aradvármegye tisztikara ilyen bensőséges érzelmekből fakadó üdvözléssel tisztel meg. Amióta csak betöltöm ezt a hevet, amely a kormány és a vármegye közötti kapcsolatot alkotja, mindig arra törekedtem, hogy a megye tisztviselői ne lássák bennem kizárólag a kormány képviselőjét és exponensét, hanem azt az embert, aki Aradvármegye törvényhatóságának szolgálatában kezdtem meg közpályamat és épen ezért mindig őszinte jóindulattal, atyai szeretettel voltam vármegyém tisztviselői iránt. Nagy örömmel látom, hogy önök megértették ezt és nem kötelességből jöttek el hozzám, nem a főispánt köszöntik kitüntetésé alkalmából, hanem úgy üdvözölnek engem Aradvármegye jó polgára gyanánt, amint én is ennek valom magamat és mint ilyen akarok továbbra, amíg erőm engedi, önökkel együtt működni vármegyénk javára.

A tisztviselők lelkesen megéljenztek a főispán őszinte szeretettől áthatott szavait.

A képviselőház ülése.

— Lukács a szerb autonómiáról. —

Távirati tudósítás.

Budapest, november 27.

A Ház mai ülését feltűzenegy után nyitotta meg Tisza István gróf.

Hegedűs Kálmán az állandó igazoló-bizottság nevében bejelentette, hogy a bizottság rendben találta Evstoricz Janos, Patrász Karoly és Madarassy Gábor megbízólevelét. A Ház ennek alapján végleg igazolta a három mandátumot.

(A házszabálymódosítás.)

Ezután megtörtént a szavazás az egyes bizottságokban megüresedett tagsági helyekre s megválasztották a házszabályok módosítására ki küldött huszonegytagú bizottságot. Ennek tagjai lettek: Angyal József, Beóthy Pál, Daniel Ernő báró, Daniel Gábor báró, Darvai Fülöp, idős Erdély Sándor, Gnillány Imre báró, Jankovich Bela, Kabós Ferenc, Kammerer Ernő, Hedervary Károly gróf, Lang Lajos báró, Lukács György, Meizer Vilmos, Nyegre Laszlo, Ploz Sándor, Pejacsevich Fivadar gróf, Tallian Bela báró, Tolegdi József, Tisza István gróf, Vadász Lipót.

A Ház egyhanguan elfogadta Vojnica Istvának azt az indítványát, hogy üléseit ezután naponként délelőtt tíz órától délután kettőig tartsa.

(A szerb autonómia.)

Bogdán Zsivkó a görög keleti szerb egyház autonómiajának főfüggesztése miatt intézett interpellációt a miniszterelnökönél. Megkérdezte, mi csoda okok indították a kormányt és a koronát arra az elhatározásra, mi csoda változtatásokat tervez a kormány az autonómia rovasára s össze fogja-e hivatali a szervezeti szabályok tárgyalására a szerb nemzeti egyházi kongresszust.

Lukács Laszlo miniszterelnök azonnal válaszolt az interpellációra. Kijelentette, hogy az autonómia a maga egészében nem függesztették föl, csak olyan szabályokat helyeztek érvényben kívül, amelyek épen az onkoronázatot működésüket akadályozták. E re okot elsősorban a metropolitai egyházi tanács renitenciaja szolgáltatott, mellyel az ő felsége által jóváhagyott zsinati szabályzat kihirdetését megtagadta s az általa rendelt egynazi hatóságokat is engedelmességre irogatta. Föl kellett függeszteni a kongresszusi szabályzatot is, mert ennek rendelkezései az egyházi vagyon kezelésének állami ellenőrzését teljesen lehetetlenné tették. A metropolitai egynazi tanács ezen kívül lépésnyomon megtagadta a királyi elhatározások végrehajtását is. Megtagadta egyebek közt a kongresszusi tagok választásáról intézkedő szabályzat olyan kiegészítését is, amely szerint a hazaárulás és felség sértés miatt elítéltek ne gyakorolhassanak választói jogot. A kormány a kongresszust csak akkor fogja összehívni, ha garanciákat lát majd arra, hogy a kongresszus tartózkodni fog a politizálástól s kizárólag egyházi kérdésekre fog működésében szorítkozni s aláveti magát a király legfőbb felügyeleti jogának. (Élénk helyeslés.)

Bogdán Zsivkó a miniszterelnök választását tudomásul vette s kérte a miniszterelnököt, tegyen meg minden lehetőt, hogy a kongresszus mielőbb összehívható legyen.

Elnök ezután az ülést egy órákor befejeztette.

Beszélgetés Prohászka konzullal.

(Egy ujvidéki szerb szerkesztő nyilatkozata. — Tomics Jasa Prizrendben. — Prohászka távirata.)

Ujvidék, november 27.

Egy ujvidéki szerb lapszerkesztő, Tomics Jasa mint haditudósító a harmadik szerb hadsereggel együtt volt a harctéren és Prizrendben tanuja volt a Prohászkaival történeteknek. Ma érkezett haza Ujvidékre és a Prohászka eset hiteles történetét a következőképen adta elő:

— Rendkívül csodálkozom afelett, hogy a Prohászka ügyből mekkora affért csináltak. November 21 ig még Prizrendben voltak, amely napon elutaztak. Határozottan tudom, hogy november 21-én Prohászka a legjobb egészségnek örvendett és semmiféle bántódása nem volt. Aki pedig ismeri a szerb hadsereg és különösen Jankovich tábornok vitéz szellemét, meg van győződve arról, hogy ezután sem történt Prohászka baja, vagy bármiféle kellemetlensége.

— Amikor a szerb hadsereg Prizrendbe vonult, Prohászka konzult a párisi Figaro tudósítójával együtt meglátogattam. Vele addig és azóta is szabadon közlekedhetett bárki és nem felel meg a valóságnak, hogy az osztrák magyar konzulátus épülete blokád alatt állott volna. Annyi igaz, hogy Prohászka konzul a Prizrendbe bevonult szerb hadsereg tábornokával semmiféle érintkezésbe nem lépett és akkor nem jelentkezett nála, amit az orosz konzul az első napon megtett. Ennek tulajdonítható, hogy a szerb hadsereg parancsnoksága nem rendelt az osztrák-magyar konzulátus elé diszórát, amely az orosz konzulátus előtt fel volt állítva. Igaz ugyan, hogy a prizrendi szerb lakosság fel volt háborodva Prohászka viselkedése miatt, mert egyértelműen olyan panaszok hallatottak a lakosság körében, hogy Prohászka konzul tisztviselői a török lakosság körében agitációt fejtettek ki a szerb hadsereg ellen. Ezért magát Prohászkat is felelőssé tették.

Mindazonáltal Prizrendben olyan példás rend uralkodott, hogy el sem képzelhető annak a lehetősége, hogy Prohászka konzult még a legkisebb bántódás, vagy serelem érhetné. Igaz az is, hogy a szerb csapatok egy török postát fogtak el, amelynek levelei között találtak két levelet, amely leveleket Prohászka anyjának és öccsének irta. Ezeknek a leveleknek tartalma a szerb hadseregre nézve mélyen sértő volt. Ezeket a leveleket épen úgy, mint a többieket is, amelyeket elfogtak, a szerb hadvezetőség parancsára bontották fel, mert a levelek borítékán semmiféle jelzés sem volt látna, amelyek arra mutattak volna, hogy a levelek hivatalos jellegűek, vagy pedig, hogy azok egy nemzetközi védelem alatt álló személyiségtől erednek. Én ezekről a dolgokról nyíltan beszéltem Prohászkaival, aki erősen tagadta, hogy tisztviselői a szerb katonaság ellen a török lakosságot lázították volna. Ami pedig a leveleket illeti, megengedi ugyan, hogy anyjának és öccsének leveleket irt, de lehetetlennek tartja, hogy a neki tulajdonított sértő kifejezéseket használta, vagy használni képes lett volna a szerb hadseregről. Akkor megemlítettem, hogy azokat a sérelmes leveleket magam is olvastam — azt felelte, hogy szeretné azokat a leveleket most már ő is olvasni. Néhány nap múlva Prohászka konzul egy drago-manja által névjegyét küldött hozzám és én szóba

hoztam a vitás kérdéseket, megkérdezvén a dragománt, hogy Prohászka konzul mindeztideig nem tett-e látogatást Jankovich tábornoknál.

A dragomán nem nyilatkozott erről határozottan és csak annak a véleményének adott kifejezést, hogy Prohászka konzul valószínűleg nem tett hivatalos látogatást Jankovich tábornoknál, de hogy miért, erről nem tud. Miután Jankovich tábornok nem akarta megengedni nekünk hirlapíróknak, hogy a hadsereggel a vezérkar nélkül a tenger felé vonuljunk, én Diakován át Ipekbe mentem, hogy az ottlevő montenegrói hadsereget lássam. Visszatérésem után a vezérkari tisztektől hallottam, hogy Prohászka konzul a hivatalos látogatást Jankovich tábornoknál időközben megtette és engedélyt kért a Prizrendből való távozásra, mire Jankovich tábornok kijelentette neki, hogy bármikor távozhatik és ebben az esetben gondoskodni fog személyi biztonságáról. Prizrendben mindennap várták Prohászka konzul elutazását, ami november 24-ig, amikor én onnan elutaztam, nem következett be.

Belgrád, november 27. Ma délelőtt érkezett meg Prohászka prizrendi, konzul sürgőnye Úszküből a bécsi külügyminisztériumba. A konzul röviden jelzi, hogy megérkezett Úszkübbe, egészséges és részletes jelentést küld levélben a külügyminisztériumba.

Bécsből jelentik: Prohászka konzul anyja november 8-ika óta nem kapott fia sorsáról semmiféle értesítést. Ma délelőtt távirat érkezett fiától Úszküből tegnapi kelettel. A távirat így szól: Szerencsésen Úszkübbe érkeztem. Üdvözlettel Oszkár.

Budapestről jelentik: Mint a Pester Lloyd illetékes helyről értesül, úgy Edl konzultól, mint Prohászka konzul részletes jelentés érkezett, azonban egyes részletek még hiányosak. A jelentés ugyanis távirattörésekben érkezett s így a külügyminisztérium addig nem közli a jelentést, amíg a jelentés a maga teljességében meg nincs.

VIDÉK.

Védekezés

az aradmegyei mocsarak ellen.

— Ötvenezer koronás védművek —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Aradvármegye alispáni hivatalában ma délelőtt népes értekezleten tanácskoztak az aradmegyei Hegyalja vízármentesítéséről az érdekeltek. Világos, Pankota, Galsa, Muszka és Magyarád községek előljárósága, a világosi főszolgabíró és az érdekelte földbirtokosok képviseltették magukat az értekezleten, amely harminc esztendő óta húzódó patak-rendezési kérdésben hozott létre megállapodást. A Mátka-ér és Vonta-ér rendezésében állapodott meg az értekezlet és ezzel a fentebb említett községeket sok vízkártól szabadította meg. A három évtizednél hosszabb idő óta elhúzódó érrendezés ügyét újabban Faragó István világosi főszolgabíró vette a kezébe és sikerült is olyan mozgalmat indítani, amely kedvező megoldáshoz vezetett. — A mai értekezleten megállapodtak abban, hogy a Mátka és Vonta ereket ötvenezer korona költséggel sürgősen rendezi. A költségeket az érdekeltek a következő megosztással vállalták magukra: Bohus Lajos báré 15.000, Sulkovszky uradalom 10.000, Világos község 12.000, Pankota 9000, Galsa 5000, Muszka 3000 és Magyarád község 1000 koronát.

A két érrendezése közegészségi és közgazdasági szempontból egyaránt fontos, mert igen sok eddig vizállásos területet felszabadítanak és kihasználhatóvá tesznek és azokat a mocsaras, vizanyós helyeket, amelyek különösen Világos

környékei tették egészségtelenné, megszünteti. A két érrendezését még az őszi, illetve téli folyamán megkezdik.

A bankok és a háború.

(Az állam nem nyúl a bankbetétekhez. — Az osztrák belügyminiszter beszéde.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécs, november 27.

A háborús készülődés miatt Ausztriában rosszakaratu emberek olyan híreket terjesztenek, hogy az állam lefoglalja a háború céljaira a bankok pénzét. Ezért a lakosság megrohanta a bankokat. Ez ügyben ma az osztrák képviselőházban egy interpellációra a belügyminiszter érdekes választ adott.

Doktor Langenhan képviselő a következő interpellációt intézte a miniszterelnökhöz:

— A monarchia háborúságát, különösen pedig északi cseh ország népeit felelősség nélküli oldalról azokkal a hírekkel ijesztetik, hogy a kormány mozaikítás esetén hozzányúl a takarékpénztárak és más pénzügyintézetek betéteihez, bezárja az intézeteket, az állami bankjegyek értékét leszállítja és végül, hogy az állam csődje van küszöbön. Ezeket a híreket, amelyek természetesen teljesen alaptalanok és tarthatatlanok, rosszakaratulag azért terjesztik, hogy a pénzügyintézetek kellemtlenkedjenek, másrészt pedig, hogy olcsó pénzen megvásárolhassanak betétkönyveket. Noha átlátszó eme hírek célja, mégis a betevők egy nagy része nyugtalan és valóságos rúnt intéz a takarékpénztárak ellen, hogy pénzét onnan kivége, ami az amugy is uralkodó pénzügyi és pénzügyiáraság mellett gazdasági károkat okoz. Tekintettel ezekre az eseményekre, a következő kérdéseket intézi a miniszterelnök urhoz: 1. Van-e tudomása nagyméltóságodnak a lakosság nyugtalanosságáról és annak nyomában keletkező gazdasági következményekről?

2. Mit szándékozik nagyméltóságod tenni, hogy eme teljesen indokolatlan, riasztó hírek megszüntessenek és hajlandó-e nyugtatólag hatni a lakosságra?

A képviselőház mai ülésén a miniszterelnök helyett Heinold báró belügyminiszter válaszolt az interpellációra. Rámutat arra, hogy az állami felügyelőségek már októberben, amikor az egyik korona tartományban egy pénzügyintézet betevői sürgősen vissza kezdték kérni betétjeiket, a legerélyesebben bíralták az ezt előidéző lelkiismeretlen híreszteléseket. Azóta e híresztelések néhány más közigazgatási kerületre is áterjedtek, sőt nehézségeket is idéztek elő.

A miniszter utal a pénzügyminiszternek 1909-ben tett kijelentéseire, a ki hasonló hírek terjedésekor a legbátározottabban megcáfolta azt, mintha az állam háború esetén a takarékbetétekhez nyúlna. A miniszter határozottan visszautasítja, hogy egy rendezett jogállamban a kormány ilyen józellel belenvulhassa a magán vagyont. A nemzetközi jog szerint még az ellenségnek sincs joga a pénzügyintézetek pénzét lefoglalni. A miniszter ebben az értelemben ismételt utasította a tartományi hatóságokat, hogy a betevőknek megnyugtató felvilágosítást adjanak és a bünesekkel erőlyesen számoljanak le. Végül hálásan emlékezik meg a sajtónak e kérdésnél tanúsított támogatásáról. Reméli, hogy végül a betevőket sikerülni fog meggyógytatni (Élénk tetszés.)

Rasching képviselő elítéli azokat a lapokat, amelyek nyugtalanító, a békét veszélyeztető hamis híreket adnak és különösen rámutat egy bécsi lapnak Prohászka meggyilkolásáról terjesztett híreire.

A német birodalmi gyűlés elnöke, Berlinből táviratozzák: A birodalmi gyűlésen ma volt az elnök választás. 371 szavazó cédulát adtak le, ebből Kämpf haladónéppárti 190, Dietrich konzervatív 60 szavazatot kapott. 4 cédula különböző nevekre volt ellátva. 117 üres volt. Kämpf a választást elfogadta.

Az irodalomellenes

„szerda.”

(Molnár Ferenc, Bródy Sándor, Zola, Maupassant rossz írók. — Az Aradi Katolikus Kör mai előadásából.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Az aradi autonóm katolikus kör mai felolvasó délutánja meglepetéssel szolgált még a kör rendes közönségének is, akik zeneszámot, a pornográfiáról és a nők kötelességeiről szóló felolvasást vártak s ehelyett a katolikus sajtóért folytatott agitációt kaptak. Ezt a meglepetést csak a felolvasó délutánon jelentette be Lakatos Ottó minorita rendfőnök.

— Tekintettel — így szólt — arra, hogy a csanádi püspök rendelkezése az egyházmegyében december elején sajtóvasárnapot tartanak és a templomokban gyűjtenek a katolikus sajtó javára, időszerű, hogy ma megismertessük közönségünkkel a katolikus sajtó támogatásának szükségét. Amikor ellenségeink folytonosan támadnak, szervezkedéseinket ócsárolják, akkor fokozott szükség van a katolikus sajtó megerősítésére.

A sajtó délután első előadója Rass Károly dr. gyulafehérvári gimnáziumi hittanár volt, aki a naturalista irodalommal foglalkozott. Miután azt nem lehet megtiltani, hogy az írók ne úgy írjanak, ahogyan jónak látják, tehát — szerinte — úgy kell védekezni a naturalista irodalom ellen, hogy nem olvassák el ezeket a munkákat. Nézete szerint — amelyet ezernél több naturalista könyv elolvasásából merített — ezek az írók csak szennyet, piszkot, gyalázatosat termelnek és az embertől megtagadnak minden más indulatot, csak állati ösztöneit emelik ki.

Miközben pedig szószéki lendülettel beszélt a naturalizmus szennyeiről és lerántotta Zolát, Bródy Sándort és Maupassant, akik így írnak, egy mondattal utóbb azt jelentette ki:

— Igaz ugyan, hogy az életben úgy van, ahogyan ezek az írók leírják, sőt talán sokkal több esetben van olyanformány, mint ellenkezőleg. De mi szükség van arra, hogy a könyvek éppen ezt a sok igazat írják le.

Azután, tekintettel, hogy az előadás a pornográfiáról szólt és Zolát, Bródy Sándort, Maupassant, George Sandot, akik sorra megkapták a magukét, mégsem lehet pornografusoknak nevezni, Rass dr. rátért a pornográfiára is és a hölgyhallgatóság épülésére az Örnagy ur, Osztrigás Mici a Rubicon és egyéb pikáns francia bohózatok említése mellett Arcubasev Szanyinjával foglalkozott, Szanyinnal, aki „még saját édes nővérére is egy lócsiszár szemével tekint” az előadó költői szavai szerint.

— Emellett a könyv mellett Zola munkái morálisak — mondotta a főtisztelendő az előbb szívesen megrótt Zoláról. — Zolát különben mindig morális szempontok vezetik, de olyan vakmerő eszközökkel teszi ezt, hogy még sem szabad olvasni.

A továbbiak során azt is megmagyarázta, hogy miért vigjáték Molnár Ferenc „Ördög” e. Azért, mert benne az író azt akarja kifejezésre juttatni, hogy a házasságtörés nem tragikus, hanem vidám dolog, nem bűn.

Rass Károly dr. előadásában végül is azt állapította meg, hogy a naturalista írók Zolától Bródy Sándorig és Tolstojtól a modern dekadensekig két élettűtnek ki maguk elé. Az egyik az, hogy a tiz parancsolatból „kiradirozzák” a hatodik és kilencedik parancsot, a másik pedig az, hogy a valóság leírásával illuzióitól megfosztják az embereket. Éppen ezért nem kell ezeket a munkákat olvasni.

A katolikus kör közönsége tetszéssel hallgatta a lendületes előadást, amely után Zoltay Mátyás és felesége hegedűn és zongorán operarészleteket adtak elő.

Érdeklődéssel várták Novák Mártonné előadását, aki a program szerint A nők kötelességeiről korunkban tartott előadást. Az előadás során kiderült, hogy Novákné, aki különben a katolikus sajtóegyesület hölgybizottságának alelnöke egyetlen kötelességet ismer korunkban a nők számára. Ez a kötelesség a „rossz sajtó” elleni harc, a férfiak reábirása arra, hogy dobják félre a rossz sajtót és olvassák inkább a jó sajtót, a katolikus lapokat. A sokat hangsúlyozott rossz sajtóból a Pesti Hírlap és Pesti Napló tárcanovel- láit, a bulvárlapokat és az apróhirdetéseket ajánlotta a hölgyek figyelmébe, mint olyat, amit félre kell dobni. Ezzel az intéssel be is fejeződött a „női kötelességek” ismertetése és a sajtóvasár- napi gyűjtés bevezetőjének szánt katolikus sajtó- délután véget ért.

Valószínű, hogy az aradi kölcsönkönyvtár- ban holnap sokan fogják keresni azt a híres Szanyint, aki lócsiszár szemmel néz a nővére...

Négy forint kár — négy száz forint költség.

— Érdekes régi aradi pör. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Az aradi járásbírósgon szakértőnek volt ma dél- előtt meghíva Virág Lajos, Arad város főmérnöke, aki- ben a bírónak, felperesnek és alperesnek bizalma együttesen központosult. A derűs kedélyéről s egész- séges humoráról ismert főmérnök nagy buzgalommal szokott megfelelni szakértői tisztjének, ami azonban nem mond ellent annak, hogy eme komoly igazság- szolgáltatási funkció közepette is megmaradjon annak az anekdotázó öreg urnak, akinek a városházról ismerik.

— Engedje meg a bíró ur, mondotta a főmér- nök, mielőtt még a szakértői esküt letenném, hogy egy régi történetet elevenítsek fel. Nem tartozik ugyan szorosán az én mérnöki szerepemhez, de azt hiszem, hogy egészen fölösleges még sem lesz.

— Ha valamiképen világosságot derít a mi pe- resügyünkre, mondotta már előre nevetve a bíró, ak- kor csak mesélje el egészen bátran a főmérnök ur.

— Körülbelül 15 esztendeje, vagy talán több is, hogy Arad akkor talán leggazdagabb és leghíresebb fiaskálásnak, Antonescu dr. Weitzer János-utcai há- zánál szakértőtől jelentem meg nyolcad magammal. Négyen voltunk mérnökök és kívülünk négy építész- küldött a bíró a milliomos háztulajdonos kérésére, akinek az egyik lakásból kiköltözködött lakójával gyűlt meg a baja, mert a háznestere bejelentette, hogy a partáj teljesen hasznavehetetlen állapotban hagyta el a lakást és óriási költségbe kerül annak helyreállít- tása. Két ügyvéd fáradozott az igazság felderítésében és nekünk az volt a hivatásunk, hogy az ügyvédek- nek segítségére legyünk ebben. Köztük volt Arad leg- szeniálisabb műépítész, Jiraszek Lajos, akinek épít- észzi talentumát a városháza, az Acsev-palota, liceum, szóval Arad legszebb középületei hirdetik. Mielőtt még letették volna a szakértői esküt, megszólalt Jiraszek a bírónak fordulva:

— Mondja meg bíró ur, igaz szavára, letette- s már Antonescu doktor a szakértői díjakat?

— Hát ennyire sem vagyok én jó az uraknak, pattant fel a milliomos házigazda, — hogy ilyen kér- dést intéznek a bíró urhoz?

— A doktor ur nekem százezer forintra is jó, de azért én mégis csak bátor vagyok megkérdezni: vajon leméltóztatott tenni a bírónál a nekünk járó díjakat?

A megsértődött nábob dühöngve ment ki a szo- bából, de csakhamar visszatért egy csomó százasan-

kóval, odaadta a bírónak, mire Jiraszek nagyflegmá- val kijelentette, hogy most már nyugodt lelkiismeret- tel hozzá foghatunk az igazság kiderítéséhez.

A bíró feltette a kérdéseket a háztulajdonoshoz, aki nagy bőbeszédűséggel felsorolta a vandál pusztítást, amelyet az elköltözött lakó a lakásban véghez vitt. Mire mi nyolcan rövid tanácskozás után megállá- pitottuk, hogy az egész kár lelkiismeretes számítás után 4 forint 50 krajcárra rúg. Mikor a jegyző- könyvet aláírtuk, felvettünk fejenként 20 forint szak- értői díjat. Szabályszerű nyugtát is állítottunk ki s mialatt egyikünk a nyugtát aláírta, irásközben egy fél- fogról odaszól Antonescu doktorhoz:

— Igaz doktor ur, hogy nagyszerűen sikerült az idén ménési kertjében a termés?

— Igaz, felelt a doktor, akit rendkívül lehangolt a szakértői testület eljárása, azonban, hogy bőszenko- dását leleplezze, csakhamar egy kis hordó ménesi ó-bort gurított be a szobába és a szakértőkkel, bíró- val, felekkel, ügyvédekkel együtt lukullusi lakomához tiltak és csak másnap reggel fél 9 órakor távoztak a 4 forint 50 krajcárig megkárosított lakásból. A hatal- mas multság folyamán többször kiszámították, hogy Antonescu doktornak a szakértői szemle ügyvédi költségeket is beleértve, nettó 450 forintjába, tehát százszor annyiba került, mint amekkora a kára. Azóta se találkoztam a milliomossal s így nem tudom, hogy miként gondolkodik a szakértőkről. Csak azért voltam bátor megkérni a bíró urat, hogy ezt a kis történetet elmondhassam, mielőtt még a szakértői mű- ködésemet megkezdeném.

Nincs változás.

(A monarchia, Oroszország és Szerbia viszonya. — Döntés: a jövő hét elején).

Sajtó tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 27.

A nemzetközi helyzetben teljes szél- csend van. A legközelebbi napokon se várható valamelyes komolyabb fordulat, valószínűleg csak a jövő hét elején fog a helyzetben változás beállani és mint illetékes helyen hiszik, kedvező vál- tozás, miután úgy hiszik, hogy az összes európai államok közül senki sem akarja komolyan a háborút. Ennél- fogva minden oldalról komolyan olyan meg- oldást fognak keresni, amely megakadá- lyozza a háborus bonyodalmat. Hasonló értelemben veendő Bettman Holweg mai nyilatkozata is, amelyet a Reichstagban tett, amelyben kijelenti, hogy a hozzá be- nyújtott interpellációkra vonatkozólag a jövő hét elején abban a helyzetben lesz, hogy válaszolhat. Ezt úgy magyarázzák, hogy Bettman Holweg már a jövő hét ele- jén kedvező alakulásról tehet jelentést,

Távirataink itt olvashatók:

A trónörökös a királynál.

Bécs, november 27. A 'király' ma reggel ne- gyednyolc órakor Ferenc Ferdinánd királyi herce- get, kilencedfél órától kilencig Semua Balázs ve- zérkari főnököt, tizedfél órától tíz óráig Auffen- berg hadügyminisztert, tizenegyedfél órától tizen- két óráig, Hazai honvédelmi minisztert és tizen- kettő után Berchtold gróf külügyminisztert fo- gadta. A király teljesen egészséges és alaptala- nok a betegségéről elterjesztett hírek.

Szerbia ellenünk.

Belgrád, november 27. A félhivatalos Tribuna legutóbbi számának vezércikkét a következőképen kezdi: Szerbia ebben a pillanatban nemcsak Törökországgal áll harcban, hanem egyelőre a szom- szédos monarchia sajtójával is. E szót egyelőre aláhuzzuk, írja a Tribuna. A vezércikk ama bizonyos ellentéttekkel is foglalkozik, amely a kül- földi sajtó híradásai szerint egyrészt Sasszonov és

Kokovcev, másrészt Hartwig és Nechludev között fennállanak és egyuttal kijelenti, hogy orosz mér- tékadó körökben indignálódva fogadják ezeket az alaptalan állításokat, mert szó sincsen ilyen el- lentétekről, ellenkezőleg Sasszonov, Kokovcev, Nechludev és Hartwig politikájában teljesen egyet- értenek.

Szerbia napok óta mozgósít Ausztria-Magyar- ország ellen. Az új sereget nagyrészt Ószerbiában toborozzák és remélik, hogy sikerülni fog 200.000 embert fegyverbe állítani a monarchia ellen. Az új sereget azokkal a fegyverekkel látják el, me- lyeket a törököktől zsákmányoltak. Külön vonatok már napok óta szállítják ezeket a fegyvereket Ószerbiából Kragujevácsba, ahol átalakítják és a municiót kiegészítik. Annyi fegyverük van a szer- beknek, hogy még a harmadik tartalékot is a legmodernebbül tudják ellátni.

Belgrád: Pasics miniszterelnök a Pavda közlése szerint egy ellenzéki képviselő előtt úgy nyilatkozott, hogy a konfliktust a monarchiával békésen fogják elintézni.

Belgrád: Jankovics tábornok jelentette hiva- talosan a hadügyminiszternek, hogy a szerb csa- patok megszállották Durazzót.

Belgrád: A 7-ik belgrádi hadkiegészítő pa- rancsnokság rendeletére a katonai szolgálatra eddig be nem hívott tartalékos tisztok és állam- hivatalnokok felszólítást kaptak, hogy 24 órán belül jelentkezzenek parancsnokságuknál.

Európa fegyverkezik.

— Orosz mozgósítás. — Francia készülődések. — Essen, november 27. A minden oldalról jövő hivatalos megnyugtatók ellenére tény, hogy a német és belga lőszer- és fegyvergyárak az utóbbi időben nagy megrendeléseket kaptak és teljesít- tettek.

London, november 27. A Morning- post jelenti Odesszából: Oroszország a kau- kázusi határon nagy csapattömegeket tart készen, hogy az esetben, ha a kurdok nem hagynának fel az örmények mészárlásával, bevonuljon Örményországba. Oroszor- szág erről a szándékáról a portát forma- szerűleg értesítette.

Páris, november 27. Poincaré miniszterelnök tegnap este a közoktatási liga párisi helyi csoport- jának bankettjén beszédet mondott, melyben a kö- vetkezőket fejtette ki: Nincsen nemzet, amely az ese- mények abszolút ura volna. Az összes nemzetek versengő érdekektől vannak körülveve és épen a legbékésebb érületű nemzeteknek kell elég erő- seknek lenniük, hogy erkölcsi és anyagi birtokál- lományukat megvédhessék.

Odessa, november 27. A három új Dread- nough építésénél foglalkozott 20.000 hajóépítő és egyéb orosz munkás holnap huszonnégy óras általános sztrájkba kezd, hogy tüntessen a há- boru ellen. A kievi és odesszai egyetemi ifju- ság hasonló célu tüntetéseit a rendőrség meg- akadályozta.

Németország szerepe.

— Mikor lesz szükség a védelemre. —

Berlin, november 27. A különböző lapok ma bőven foglalkoznak azokkal a tárgyalásokkal, ame- lyek Berlin és Bécs között a legutóbbi napokban folytak és megállapítják, hogy mindaz, amit Né- metország az aktuális kérdésekben szövetségtársá- val tárgyalt, csak véleménynyilvánítás formájában történhetett. Az kétségtelen, hogy a német diplo- mácia helyesen tart olyan taktikát, amely sze- rint a monarchia követeléseivel a Balkán kérdés generális megoldásáig várakozik. Valószínű az is, hogy Berlinben remélik Oroszország megnyerését is ilyen álláspont elfoglalására annál is inkább, mert ezt Anglia is támogatja. Az a körülmény, hogy az osztrák-magyar monarchia katonai köréi- ben, éppúgy mint az oroszoknál, az a követelés is felmerült, hogy nem szabad elvesztegetni az

időt, nem befolyásolhatja a diplomácia munkáját. Ez a követelés helyes is lehet — katonai szempontból, azonban a diplomáciai követelések mégis csak előbbre valók és fontosabbak. Ha a várakozás ideje alatt a monarchia arról győződne meg, hogy minimális követelése nem nyernek majd kielégítést, még mindig marad ideje az ultima rációra. De ez az idő valószínűleg alkalmas lesz arra, hogy Belgrádban is, Pétervárott is megfontolják a béke megővésének érdekeit. Mindaddig pedig, amíg a monarchiának csupán Szerbiával van dolga, addig a német politika — épúgy mint a többi nagyhatalmaké — várakozó állapotot foglal el. Csak abban az esetben változhat a helyzet, ha egy más nagyhatalom is újjáállna a monarchiának, ha egy ilyen nagyhatalom sulyával és erejével Szerbia mellé helyezkednék. Ekkor elérkezne Németország számára is az a pillanat, amelyben Ausztria-Magyarország mellé áll és megvédi a saját, mint szövetséges érdekeit.

Anglia és Franciaország a béke mellett.

Berlin, november 27. Nagy meglepetést kelt itt Anglia határozottan békés politikája, amely minden erejével a konfliktusok békés megoldására törekedik. Azt hiszik, hogy Franciaország ugyanilyen magatartást fog tanúsítani, épúgy, mint a boszniai annexió idején, amikor nyíltan kimutatta, hogy nem helyesel háborus elintézését a Balkán ügyeiben.

Páris, november 27. A francia külügyminisztériumban ma történt nagy diplomatajárástól újabb lépéseket várnak abban az irányban, hogy az európai béke érdekeit internacionális megegyezéssel óvják meg. Most már alapos kilátás van azoknak a nehézségeknek az elhárítására, amelyek ennek a hétnek az elején még meggátolták a bécsi kormány részvételét a közös európai tanácskozásban. A hármass entente kétségtelenül támogatja Poincaré tervét, amely közelebbi, vagy távolabbi terminussal európai konferenciát kíván összehozni. Itt azt is határozottan tudják már, hogy ez a konferencia mindaddig nem is kezdi meg működését, amíg előzetes megállapodásokban nem biztosították Albánia sorsát és a monarchia és Szerbia közti feszültség megoldását. Hogy ez a feszültség békés megoldáshoz jusson, annak ma még vannak nyilvánosságára nem került feltételei és ezért ebben a kérdésben mindenekelőtt azt kell megvárni, hogy a mai pesszimista hangulatot nyugodtabb váltsa fel.

London, november 27. A Reuter ügynökség diplomáciai körökből arról értesül, hogy azt a pesszimista felfogást, amely bizonyos körökben uralkodik, nem osztják. Jól informált helyen kijelentik, hogy idáig még semmi olyan nem történt, ami a pesszimista hangulatra okot adna.

Általános mozgósítás — tévedésből.

A franciaországi Nanciból jelentik: A nemzetközi helyzettel összefüggő érdekes bonyodalom történt a múlt éjjel eddig ki nem derített okok közreműködése folytán. Blion csendőrmester Arracout nagy csendőrállomás parancsnoka a múlt éjjel részleges mozgósításról szóló rendeletet kapott. A távirat vagy homályosan volt szövegezve, vagy Blion értette rosszul, nem tudni, de tény, hogy Blion sietett az általános mozgósításra vonatkozó rendeletet átadni és azoknak instrukcióit végrehajtani. Intézkedésére nyomban felkeltek 7 községben a tartalékokban lévő emberek, akik a kapott szigorú és nyomatékos parancsnak megfelelően nyomban siettek a kijelölt állomáshelyre. A tévedés időközben kiderült és a tartalékosokat visszarendelték, mielőtt Lunevillét elérték volna. Az őrmestert letartóztatták, aki tiltakozik a letartóztatás ellen és kijelenti, hogy a táviratot abban a formában, amelyben kapta, jogosan értelmezheti az általános mozgósítás elrendelésének.

Ez ügyben a Havas-ügynökség a következő kommunikét teszi közzé: Egy csendőrmester tévedése által előidézett incidens következtében az a hír terjedt el, hogy az ország keleti részében elrendelték a mozgósítást. A hadügyminiszter kijelenti, hogy egyetlen tartalékos sem kapott be-

hívót sem a keleti országrészen, sem másutt. — Minden alap híján vannak a mozgósításról szóló hírek.

A béke fönttartható.

Bécs: A lengyel-klub bankbizottsága elhatározta, hogy nyilatkozatot tesz közzé, amelyben a galíciai takarékpénztárak és bankintézetek ellen intézett runok miatt határozottan tiltakozik s a következőket jelenti ki:

Mértéktadó helyen nyert felvilágosítás alapján a lengyel-klub bankintézete annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a külpolitikai helyzet nemcsak aggodalomra nem ad okot, hanem inkább nap-nap után több jel mutat arra, hogy a béke fenntartható lesz.

Japán nem mozgósít.

Bécsből táviratozzák: Az itteni japán követségen megcáfolják a japán hadsereg mozgósításáról elterjedt híreket. A japán hadügyminisztérium semmiféle katonai készülődéseket nem tett és belátható időben nem is fog tenni, mert nincsenek ellenséges szándékai Oroszországgal szemben.

A politikai kukták.

— A mai parlamenti „ostrom” története. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 27.

Az országháza körül mostanában tudvalevően csak a rendőrség és csendőrség teljesít szolgálatot. Most már nem is szoktak kordont vonni az egész parlamenti épület köré, csak a képviselőház főbejárata elé állítanak őrséget. Ma reggel már ezt az őrséget sem állították föl, csak a bejáratokon belül helyeztek el őrszemeket elővigyázatosságból. A rendőrség azt hitte ugyanis, hogy az ellenzék ma, mint mostanában szokta, szintén nem fog testületileg fölvonulni a parlament elé, hogy a bejutást megkísérelje.

Az ellenzéki pártokból tíz óráig nem is jelentkezett más, csak Beck Lajos és Muzsny Gyula, akiket azért küldtek ki a néppártban összegyűlekezett képviselők, hogy ellenőrizzék, van-e kordon a parlament körül, vagy nincs. Beck és Muzsny jelentették a néppártban, hogy nincs őrség a Ház előtt, erre a képviselők — lehetek vagy harmincan — fölzedelözködtek s megindultak a Dunapartira, az országház elé. Az ellenzéki fölvonulás hírére a parlament pincéből és földalatti folyosóiról gyorsan a kapu elé rendelték az őrséget.

Az ellenzéki képviselők csoportja Károlyi Mihály gróf, Batthyány Tivadar gróf, Holló Lajos és Molnár János vezetésével a Dunaparttól az Andrásyszobor felől a képviselőház főbejárata elé kanyarodott, itt azonban elbűk állt Pavlik rendőrfelügyelő s kijelentette, hogy senkit sem engedhet be a parlamentbe. A képviselők persze heves kifakadásokkal tiltakoztak ez ellen, de aztán úgy tettek, mintha beletörődtek volna a dologba s elvonultak.

A csapat végig ment a Dunaparton, de sétatöbbségben a képviselők közül valakinek az az ötlete támadt, hogy meg kellene kísérelni a behatolást erről az oldalról. Ide nyílik ugyanis a képviselőház nyilvános éttermének terrasza, amelyről viszont több ajtón be lehet jutni a parlamenti palotába vivő lépcsős följáratokhoz. Ez az ötlet megtetszett a képviselőknél, fölzaladtak a terraszra s megpróbálták kinyitni az ajtókat, sorra zörgették valamennyit, de mindet zárva találták. A terrasz végén azonban egy ajtó az étterem konyhájába s egy étkező helyiségbe szolgált, ahol a képviselőház szolgáskamélya szokatlanul terített. Ez az ajtó nyitva volt s ezen át a képviselők csapata szabadon bejutott a konyhába.

Itt persze nagy rübilől támasztott a „vendégek” megjelenése; a személyzet, a szakácsok és szakácsok abba hagyták a sültésszűzést, a képviselők pedig aziránt kezdtek kérdezősködni, hogyan lehet innen

feljutni a Ház helyiségeibe. Többen közülök már arra gondoltak, hogy az ételszállító liften vitetik föl magukat az étterembe, innen aztán megpróbálnak a folyosókra hatolni. Ez a terv azonban kivihetetlennek bizonyult. Hosszabb tündődés és kísérletezés után ráakadtak egy olyan ajtóra, amely engedett a nyomásnak s megnyílt a zörgetők előtt. E mögött azonban az ostromlók nagy meglepetésre Beniczky rendőrfelügyelő fogadta egy csapat rendőrral.

— Aná! kiáltotta nagy derűtlenség közben Batthyány Pál gróf, a rendőrök persze itt udvarolnak a szakácsoknak!

Beniczky rendőrfelügyelő tiltakozott ez ellen a gyanúsítás ellen s kijelentette, hogy nem engedheti tovább az urakat.

Az ellenzék erre kivonult a konyhából, kinn a Dunapart felől megkerülte a parlamentet s kísérletet tett, hogy a főrendiház bejáratán át a palotába jusson. Itt azonban az üvegajtó mögött már rendőr- és csendőr-készlet várta az érkezőket. A képviselők most az Országház-téren keresztül az oroszlanos lépcső mellett az ugynevezett miniszteri kapuhoz vonultak, de itt is őrséget találtak. Végül még egy kísérletet tettek a képviselőház főbejárata előtt, hogy átjussanak a kordonon. Pavlik rendőrfelügyelő azonban utjukat állta.

— Engem se eresztenek be? — kérdezte Batthyány Tivadar gróf. — Hisz az én kizárásom tegnap lejárt.

— Nem kaptam erről rendelkezést, — felelte Pavlik.

Az ellenzék csapata aztán rövid szóváltás után eltávozott. Az országháztéri villamos-megálló mellett az összeverődött néhány főnyí járókelő éljenezni kezdte Károlyi Mihály grótot és Batthyány Tivadart, a csendőrség azonban közbelépett és távozásra szólította föl a közönséget.

A parlament mai ostroma ezzel véget ért.

VÁROS ÉS MEGYE.

Nem egyesül Zsigmondháza Araddal. Ma délelőtt tartotta ülését Löcs Rezső gazdasági tanácsnok elnöklésével az a bizottság, mely Zsigmondháza becsatolása előkészítésével volt megbízva. A vármegye részéről Boross Ferenc dr. főszolgabíró, a község részéről az előjáróság több tagja jelent meg. A tárgyalások folyamán megállapították, hogy egyik érdekelt félre sem jelentene hasznát a község becsatolása és nincs meg a kellő lelkesedés sem a gondolat iránt, mely akkor támadt, mikor arról volt szó, hogy cukorgyár létesül Zsigmondháza határában. A község a mainál sulyosabb anyagi helyzetbe kerülne, mert a házosztály adó helyett házbéradót fizetne, megváltoznának a fogyasztási adó körzete, de megváltoznának közigazgatási szervezete is és elvesztené tanácsadóját, a jegyzőjét, amit nem akar a lakosság, végül az iparosok is sulyosabb adókat fizetnének. Mindezekkel szemben a város csak újabb kiadásokat vállalna megfelelő rekompensációk nélkül. Boross dr. nyíltan kifejezést is adott annak a meggyőződésének, hogy egyáltalában nem lát előnyöket egyik részen sem az egyesítésből. A bizottság abban állapodott meg, hogy a város csak Pokorny féle puszta becsatolása iránt folytatja a tárgyalást a községgel.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Marakodnak a balkáni győztesek.

(Bulgária Görögország ellen. — Nehézségek a fegyverszünet körül.)

Saját tudósítónktól.

Arad, november 27.

Háborút üzen Bulgária Görögországnak?

Berlin, november 27. A Tagblatnak azt jelelt Szalonikiból, hogy a görögök és a bolgárok közt nagyon mélyreható differenciák vannak. A görögök csak forma szerint urai a városnak, a bolgárok ötvenezer emberükkel az igazi urak. A görögök csak azért, hogy a bolgárokat megelőzzék a török helyőrségnek kapitulációjára a legbiztosabb feltételeket szabták s a bolgárok azt mondják, hogy a görögök ezzel a legnagyobb mértékben illojálisok voltak a bolgárok irányában. A bolgár hadseregben mindenki meg van róla győződve, hogy Bulgária legközelebb, talán már három hónap múlva hadat fog üzeni Görögországnak.

A nagyhatalmak Konstantinápolyban.

Frankfurt: Konstantinápolyból jelentik a Frankfurter Zeitungnak: A nagykövetség úgy határozott, hogy visszarendelik a hajókat, s a part-raszállított tengerész küldöttnéket. Fenntartják maguknak azt a jogot, hogy szükség esetén bármikor a török fővárosba rendelhessék a hadicsapatokat.

Páris: A Tempsnek jelentik Londonból: Az angol külügyminisztérium kezdeményezni fogja, hogy a hatalmak képviselői tartsanak tanácskozást Konstantinápolyban a helyzet megbeszélésére.

A bolgár török harcok.

Konstantinápoly, november 27. Lovas őrjáratok, amelyek a csatadzsai vonal előtt lévő térségeken földérítő szolgálatot tettek, azt jelentik, hogy a bolgárok nagy tömegekben gyülekeznek Csatadzsza előtt, ágyukat visznek oda és a török ágyuk tűzvonalában sáncolják el magukat. Legközelebb újabb támadás várható. Ezalatt a törökök is jelentékenyen megerősödtek és a szolgálat minden ágát újra szervezték. A bolgároknak Csatadzsza előtt most hét hadosztályuk van. Eddigi veszteségük hetvenezer ember.

Frankfurt: A Frankfurter Zeitung haditudósítója jelenti mai kelettel: Papa burgasz és Bujanlikói között 15 kilométer távolságban északra létre erős török sereg áll készen a támadásra. Az a hír, hogy a bolgár tüzérsg ágyui nagy károkat okoztak a török hajókban, nem való, sőt épen ellenkezőleg, a török hajók ágyui némitották el a bolgár tüteket.

Szofia, november 27. Drinápolyból érkezett szökevények jelentik, hogy a török helyőrség nagyon ki van merülve és hogy a tiszték anarchiától félnek. Drinápolyban éhínség tört ki.

Szofia: A 7-ik bolgár hadosztály Szalonikiben 29 görög szállítóhajóra szállott. Valószínű lesz, hogy ezt a hadosztályt a Sáros öbölbe viszik, hogy ott más csapatokkal egyesülve megkerülje a Dardanellák erődítményeit. Erre vall az a körülmény is, hogy a törökök jelentékeny csapatokat vontak össze Torgut Seifet pasa vezetése alatt. Ez a haderő Gallipoliba megy. Ha a bolgár haditerv sikerül, akkor a görög flotta hirtelen megjelenhetnék Konstantinápoly előtt.

A béketárgyalások.

— Bulgária türelmetlen. —

Konstantinápoly, november 27. A porta és a katonapárt azt követeli, hogy Trácia Törökországé maradjon és hogy Macedónia és Albánia autonómiát kapjon. A török kormány csak bizonyos nagyobb határkiigazításokra hajlandó s ellenkező esetben folytatni fogja a háborút.

Szofia, november 27. A béketárgyalás nem biztató, a török táborból érkezett jelentések szerint a porta nehézségeket gördít a tárgyalás elé.

Berlin, november 27. A csatadzsai tárgyalásról ezt jelentik: Törökország visszautasította Drinápoly, Szkutari és Janina átadását. A tár-

gyalás ennek ellenére nem szakadt meg. A bolgárok követeléseiből kikapcsolták Drinápoly átadását, mert remélik, hogy néhány nap alatt a várost megadásra kényszeríthetik.

Hír szerint a tegnapi minisztertanács, tekintettel arra, hogy a fegyverszünetre vonatkozó tárgyalások sokáig elhúzódhatnak, elhatározta, hogy közvetlenül béketárgyalásba bocsátkozik. Resid bég és Ferant bég jogi tanácsadók éjjel elutaztak. Az ottomán meghatalmazottaknak a minisztertanácsban elhatározott új instrukciókat viszik meg.

Konstantinápoly, november 27. Törökország Görögországgal már külön békét kötött Szaloniki átengedésével.

Szofia: Illetékes helyen történt megállapodás szerint a törökök a béketárgyalásokat hozszura nyújtani igyekeznek. Bolgar részről elvan határozva, hogy ezt nem engedik meg és szükség esetén erősen követelik a döntést. A törökök húzó-halasztó politikáját kölömben eszköznek tekintik minél kedvezőbb feltételek kicsikarására.

Szofia. Az utóbbi időben sokszor felmerül ama tervvel szemben, mely a balkáni háború végleges eldöntését európai konferenciára akarná bízni, a bolgár kormány, mint megállapítják, határozottan azon a nézeten van, hogy a balkáni kérdések megoldásához konferenciára szükség nincsen.

A bolgár sereg viselkedése.

Szofia: A bolgár távirati iroda a következőket állapítja meg: a külföldön elterjesztett hírek, melyek a bolgár csapatoknak Szalonikiben s Macedóniában való állítólagos kihágásairól szólnak, rosszakaratu tendenciózus koholmányok. Fel vagyunk hatalmazva, hogy azokat a híreket, amelyek a legesekélyebb mértékben sem felelnek meg a tényeknek, kategorikusan megcáfoljuk. A bolgár csapatok mindenütt kifogastalan rendszertetnek és fegyelmélettségnek adták bizonyítékát.

Teleszky pénzügyminiszter a vidéki bankok megrohanásáról.

— Nincs veszély. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, november 27.

Az ország különböző részéből ma jelentések érkeztek, hogy a közönség a külpolitikai jelentések miatt idegessé lett és siet betéteit a takarékpénztárakból kivenni, anélkül azonban, hogy runról lenne szó. Teleszky János pénzügyminiszter ma nyilatkozott ebben a tekintetben a Pester Lloyd munkatársa előtt:

— Nem látok somniféle okot az aggodalomra.

Kétségkívül súlyos és nehéz idöket élünk, azonban meg vagyok győződve, a diplomácia a fennforgó kérdéseket meg fogja oldani anélkül, hogy érdekeink fegyveres védelmére kerülne a sor. De a runra akkor se lenne ok, ha a politika, amelyet kölömben nem tartok valószínűnek, kiélesídnék. Ugy látszik, hogy a nép körében az a gazdasági primitív képzelet uralkodik, mintha a betéteket a takarékpénztárak pincéiben készpénzben őriznék s ennél fogva az háború esetén könnyen az ellenség kezébe eshetne. Ezen hamis felfogással szemben fel kell világosítani a népet. Az értékek esése csak a politikai események következménye, de átmeneti jelenség, amely abban a pillanatban eltűnik, amikor a bonyodalmak véget érnek. Gazdasági szempontból sokkal nagyobb kárt okozna és sajnálatos lenne, ha ilyen runok következtében a takarékpénztárak megrendülének, míg normális menet esetén képes összes kötelezettségeiknek eleget tenni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Csütörtök: *Erős láncok*, vígjáték. Bemutató-előadás.

Péntek: *Erős láncok*, vígjáték.

Szombat: *A svihákok*, operette.

Vasárnap: Déliután: *Ábrahám a menyországban*, operette. Este: *A sárga csikó*, népszimnő.

* Diósy Nusi és a Népopera. Néhány héttel ezelőtt írunk róla, hogy a Népopera igazgatósága tárgyalásokat kezdett Diósy Nusival, az aradi színház primadonájával, hogy a színházban tavaszkor előadandó *Lieber Augustin* című Fall Leo féle operettben lépjen. A színház tagjai között ugyanis nincs olyan énekesnő, aki az operett egyik fő női szerepét eljátszhatná. Már feig meddig meg is állapodott a primadonna Márkus Dzsó igazgatóval. De a *Lieber Augustin* eladását — mint most kiderül — nem lehet áprilisig halasztani. A jövő hónapban színiere kerül az operett. Mivel pedig Diósy nem mehet el hosszabb időre a főszezonban, Markus megállapodott a jelenleg Bécsben élő *Szécsy Magdával*, aki egy hónapig lesz vendége a Népoperanak.

* Ma és holnap. (Csütörtökön utoljára az Urániában.) Melő sikerrel kerül színiere az Urániában a magyar kinematográfia legnagyobb alkotása a Ma és holnap. A közönség egyhangú véleménye, hogy ezt a kepet báran aludhatjuk a legelső kintöldi slágerrel egy sorda. Színiere tekintetben Stanley Ariur a darab főszereplője vetekszik a legünnepelebb moziművészekkel. Markansabb dramai erejű játékok nem láttunk meg mozifilmen és őszinten sajnáljuk, hogy ebben a fenomenális alakításban nem gyönyörködhetünk tovább, mert csütörtökön kerül színiere utoljára a mesés sikerű drama. A drama mellett nagy szórakozást nyújt a közönségnek Gaument pompás hiraója, mely az idei parisi teli divat legszebb ujdonságain kívül aktualis képeket hoz a Balkán államok hadseregeiről és a világ összes érdekesebb eseményeiről. Az Uránia pénteki szenzációja A cirkuszgrófnő című norvég sláger lesz.

* Erős láncok. Ma kerül bemutatóra Salten Félix nagysikerű vígjátéka, az *Erős láncok*. A dramai tarsulat hetek óta készül a darab előadására, az igazgatóság pedig nagy áldozatok aran nagy gondot fordított a díszes kiállításra.

* Svihákok. Minden esztendőben műsorra kerül ez az orosz zenei operett, amelyben annyi zenei szépség és finomság van, hogy hosszú idők óta valóságos forrása az új operett szerzőknek. A svihákokat az aradi színház szombaton játssza.

* A dinamit-halál. Ez a címe annak a szenzációs mozidramának, amelyet pénteken mutat be az aradi Apolló-színház. A dinamit halál a filmgyártás legújabb megiepő csodaja, ép ezért már előre felhívjuk rá a közönség figyelmét.

* A-Sendimir kolostor titka. Amikor még az ujdonság ingerével hatott az emberekre a mozi, akkor lehetett oly egetverő nagy sikere egyegy képnek, mint amilyen a „Sendimir-kolostor titka”, ez az orosz remekmű ért el. Az Apolló-színház immár két nap óta alig képes befogadni az érdeklődőket, pedig a rendes előadások számát egygyel megtoldotta az igazgatóság. Kétségtelen, hogy ez a szenzációs orosz drama, akár egész héten keresztül telt házakat vonzana, de az Apolló-színház csak még holnap, csütörtökön tarthatja itt a filmet, miután arra számos más moziszínház vár. Így azok, akik még nem jutottak ahhoz, hogy végignézhessék ezt az izgalommal átszótt, mélyeséges orosz mozidramát, holnap módjukban van mulasztásukat bepótolni.

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjeggy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel Lszó kölcsönzőintézetében, Aradon.

* A magyar földrajzi intézet részvénytársasága Világatlasza szerkesztik: Gróf Teleki Pál dr. és Kogutovitz Károly dr. Tartalma 130 térképoldalon: 95 főtérkép, 190 mellékterkép, 130.000 nevet tartalmazó névjegyzék. 120 oldalas gazdagon illusztrált szöveges rész. A térképlapok nagysága 58×45 cm. Előfizetési ára 50 korona. Megrendelhető Kerpel Lszó könyvkereskedésében.

* Culp Juliáról. A „Független Magyarország” így ír Culp Juliáról a világhírű énekesnőről ki December hó 1-én fogja városunkban a „Fehér Kereszt” nagytermében egyetlen dal estélyét megtartani: „Tegnap egy ragyogó szépségű asszony énekelt, kihez fogható művésznő Barbi Alice óta a dalos szónok hivatott képviselője, nem jelent meg a hangverseny-pódiumon. Az első számok után Culp Juliát Barbi mértékével mérték és csakis ez méltó művészete színvonalához. Schubert, Brahms dalainak és különféle francia számoknak előadásával a költészetnek tökéletesen plasztikus zenei alakját nyújtotta. Már régen nem ünnepeltek annyira énekesnőt, mint ma ezt a bájós asszonyt. Ha majd visszatér hozzánk, bizonyára örömmel fogja mindenki viszontlátni.” Az aradi hangversenye jegyek Kerpel Izso könyvkereskedésében kaphatók. A dalestély iránt városszerte nagy érdeklődés mutatkozik.

Mennyibe került a balkáni háború?

— Elpocsékolt milliók. —

Saját tudósítónktól.

Bécs, november 27.

Ez a legalkalmasabb pillanat, hogy arról írjunk, mekkora pénzüsségeket emésztett meg eddig is a balkáni háború? Meg kell állapítani, hogy a háború kezdetén a Balkán szövetség nem rendelkezett nagy összegek felett és ezért a pénzforrásai meglehetősen kiapadtak. Aránylag leggazdagabb volt a bolgár hadi kincstár.

A török kormány császári irádé útján száznegyven millió korona rendkívüli hitelt kapott a háború első hónapjára, amit a hadiadókból, a katonai szolgálatmentesség díjából és kölcsönből fedezett. Minthogy az adók körülbelül negyvennégy millió koronára rúgnak, a kölcsön körülbelül kilencvenhat millió korona lehetett. Körülbelül két hete tárgyal a pénzügyminiszter a Bane Ottomanne-nal egy kétszáznyolcvan millió kölcsönről, hogy az eddig kapott előlegeket visszafizethesse és az eddig kibocsátott rövidlejáratú pénztári jegyeket beváltassa és a folyó pénzüsségeket fedezhesse. Az említett bank kevés hajlandóságot mutat a kölcsön nyújtására, de a tárgyalások még nincsenek befejezve. Olasz bankkörökben az hírlak, hogy ott jelenleg egy akció van készülében, amely Törökországot pénzügyileg akarja segíteni.

Ha feltesszük, hogy Törökország október eleje óta haderejének nagy részét mozgósította és fokozatosan mindig szélesebb rétegeket vont be a mobilizációba és október első felére egy millió koronával számítjuk a napi hadi kiadást és ettől kezdve máfél millió koronával, akkor e hó végéig körülbelül nyolcvan és fél millió koronát fordítottak hadi célokra.

Szerbia október elején mindössze száznegyven millió dinár pénzkészlettel rendelkezett. Október 13-án a szkupstina 55 millió dinárt engedélyezett hadi célokra, egyidejűleg azonban törölte a júniusban megszavazott huszonegy milliós fel szerelési hitelt. Minthogy naponta egy millió dinárba kerül a háború, e hó végéig körülbelül negyvennégy millió koronát adtak ki.

Bulgáriának a háború kitörése előtt száznyolcvan millió frankja volt. A mozgósítás huszonöt millió frankba került és ha minden napra 1-2 millió frankot kell kiadni, akkor e hó végéig 52 millió frank kiadása volt az államnak.

Görögország ötvenhét millió felett rendelkezett. Naponta háromszázharminchéromezer koronát ad ki, ebből száznegyven ezer korona az élelmezés. Nem lehet tudni, hogy mennyi ideig lesz még a pénze, mert nincsenek adatok, hogy miibe kerülnek a csapatok tengeri szállításai. Körülbelül száz ezer koronára lehet becsülni ezt és akkor száz millió koronát emésztett fel a háború.

Montenegró mindent egybeszámítva naponta legfeljebb száz ezer koronát fordít a háborúra. E az ország már október 8-án hadiállapotban volt; máig 5 millió koronát adhatott ki. De mől?

Amint az elmondottakból látszik, pénzügyileg csak Bulgária volt elkészülve a hadjáratra.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Kik ítéleznek Kovács Gyula fölött.

Távirati tudósítás.

Budapest, november 27.

A budapesti királyi büntetőtörvényszék esküdt-bírószágnak tanácsa ma délelőtt tanácsulást tartott s ebben elhatározta, hogy Kovács Gyulának erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés kísérletének bűnügyét december 16. és a következő napjaira tűzi ki. A bíróság 35 tanu beidézését rendelte el. A tanácsulás után az elnök fölvezetette a fogházból Kovács Gyulát és kihirdette előtte a tanács határozatát, amellyel egyszersmind a december 1-én lejárt vizsgálati fogságot a föltárgyalásig meghosszabbította. Kovács Gyula ügyében a következő esküdtek teljesítenek esküdtbírói tisztet:

Rendes esküdtek: Ifj. Zolnay Jenő dr. ügyvéd, Matza János fűzőkészítő, Reiter Ferenc háztulajdonos, Szabách Ernő dr. ügyvéd, Bálint József dr. ügyvéd, Mali Konrad butorszállító, Lencz Rezső borkereskedő, Édeskúthy Lajos háztulajdonos, Nagy Béla cukrász, Baranyai Mihály háztulajdonos, Wolfner Lajos gyáros, Heiszler Árpád dr. földhitelintézeti alügyész, Károlyi József hentesmester, Demény Hugó dr. ügyvéd, Szájbély Gyula háztulajdonos, Bleier Artur borkereskedő, Schiszl Antal műszaki hivatalnok, Ács Sándor asztalos, ifj. Szólás József olajgyáros, Grünwald Albert kávépörkölő, ifj. Moczniak Lajos gyáros, Sárkány János műépítész, Jung Ernő könyvelő, Rehák Frigyes magánhivatalnok, Nagy Artur nyug. ezredes, Jurányi Henrik üzletvezető, Mautner Alfred nagykereskedő, Czukermann Gyula háztulajdonos, Bauer Sándor kereskedő, Bányay Mihály magánhivatalnok.

H. lyettes esküdtek: Fehér Tivadar üvegyáros, Hüvös Marci faárugyár bérlő, Farsó Ármán gyógyszerész, Antal Elek dr. ügyvéd, Pollák Gyula dr. háztulajdonos, Kernstoch Károly festőművész, Strasser Izidor háztulajdonos, Nyiri István dr. ügyvéd, Burger János szállótulajdonos, ifj. Nagler Adolf rőfőskereskedő.

§ Automobil és vonat találkozása. Kis István vasuti ör 1911. december 23-án a gáji őrháznál teljesített szolgálatot. A 74. számú teher-vonat, amelynek este 6 és 7 óra között kellett volna megérkeznie, csak este 11 óra tájban érkezett meg. Az ör harangjelzője és telefonja elromlott s így a vonat érkezéséről nem értesíthették. A mozdony zakatolására azonban mégis felébredt s a pályára sietett. A sorompó nem volt leeresztve s az ör rémülten látta, hogy egy automobil közeledik. Az automobilnak, (amely Neuman Károly dr. aradi gyarostulajdonos) lámpajelzéssel tudtára adta, hogy álljon meg, a vonatot azonban nem állította meg. Miután a sorompó nem volt leeresztve, az örnek kötelessége lett volna a vonatot is megállítani s ezért az aradi törvényszék közveszélyes cselekmény miatt vonta felelősségre Kis-t. A mai tárgyaláson, miután a vádat a tanúk beigazolták, egy heti fogházra ítélték Kis-t, azonban a büntetést a novella értelmében felfüggesztették.

§ Fegyenc és járásbíró. Szegedről jelentik: Szeles Mihály többszörösen büntetett nagylaki csavargó, akit lopás miatt legutóbb két évi fogságra ítélt a törvényszék, azzal vádolta meg Har-kay József nagylaki járásbíró, hogy öt vállalatás közben bikacsökkel véreire verte és csakis így tudta beismerésre bírni. A vádtanács előtt és a törvényszéki tárgyaláson védekezett így Szeles, de a törvényszék elítélte. Az igazságügyminiszter felhatalmazására a járásbíró rágalmozási pórt indított a fegyenc ellen, akit a szegedi törvényszék ezért újabb öt hónapi fogházra ítélt el.

§ Muszkaország. A májusi tüntetés alkalmával a Népszavában megjelent Muszkaul tanítják a népet címmel egy izgató cikk. Az eljárás során a felelősséget Balog István napidíjas vállalta el, aki ellen a királyi ügyész osztály ellen való izgatás címén tett vádat. A budapesti esküdt-szék ma fölmentő ítéletet hozott ebben az ügyben. Az ítélet jogerős.

HIREK.

Betörő katonaszökevény.

— Letartóztatás egy aradi pénztárnél. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Raffinált tolvaj került ma az aradi rendőrség kezébe. Majornyik János a nem mindennapi bü-nös, aki ma épen akkor került fogságba, amikor a lopott takarékpénztári könyvvel kiakarta venni a rajta levő összeget, hogy azon biztos helyre utazhassék.

Majornyik János a legújabb aradi gyógyszerésznek, Vajdics Györgynek volt a laboránsa, de innen hamarosan megszökött, mert észrevették, hogy sok apró tárgy eltűnik a kezén. Vajdics följelentésére a rendőrség nyomozni kezdett és megtudta, hogy a laboráns Temesvárott tartózkodik. Az aradi megkeresés alapján a temesvári rendőrség letartóztatta a rovott multu embert, akiről hamarosan megállapították, hogy régen keresett katonaszökevény. Beszállították a temesvári katonai fogházba.

Ez alig három nappal ezelőtt történt és tegnap már ismét az aradi rendőrség foglalkozott az ügyével. Ugyanis megtudták, hogy Majornyik a temesvári fogház falát kiásta és megszökött. Temesvárról egyenesen Aradra szökött, mert csak annyi pénze volt, amennyivel Aradig el tudott jutni. Balsorsa ismét a Vajdics patika felé sodorta. Amikor már mindenki lefeküdt, a ravasz ember behatolt Khol Teréz szakácsnő kamrájába és a nő tulajdonában lévő Aradi Polgári Takarékpénztári betétkönyvet, amelyben 160 korona volt, elcsente. Néhány órára a lopás után a szakácsnő észrevette a dolgot és jelentést tett a rendőrségnek, amely korán reggel értesítette a Polgári Takarékpénztárt arról, ha valaki a betétkönyvvel jelentkez, ne adják ki a pénzt.

Ma reggel meg is jelent a pénztárnél a tolvaj és föl akarta venni a 160 koronát. Wally György pénztáros azonnal tudósította az esetről a rendőrséget. Rédl detektív gyorsan kiment és a pénzre várakozó Majornyikot elfogta. Ma este megvasalva vitték át az aradi katonai fogházba.

— Főuri vadászat Aradmegyében. Kisjenőről táviratozzák: József főherceg és Augustus főhercegnő három napi vadászatra ma este 7 órakor külön vonattal Kisjenőre érkeztek. Társaságukban Kóburg Fülöp gróf, Pejacevics Márk, Vécsey Miklós báró, Révay Simon báró, Bánffy Miklós gróf és ifju Mosonyi Antal vannak. Ferenc Ferdinánd főherceg, aki a vadászatokra való meghívást elfogadta, erről táviratilag lemondott. Valószínű azonban, hogy a trónörökös a karácsony után rendezendő vadászatokra ideérkezik. A vadászatok Feketegyarmaton és Bánkuton lesznek.

— A nyugdíjtörvény tárgyalása. Budapestről jelentik: A képviselőház pénzügyi bizottsága ma folytatta a nyugdíjtörvény javaslatának tárgyalását. Több módosítást elfogadtak, amelyeknek lényege az, hogy a nyugdíjárulék olyképen lesz leszállítva a 30-ik szakasznál, hogy a tisztviselők másfél, az altisztek és szolgák egy százalékot fizetnek. A 31-ik szakasznál a tudomány és műegyetemi rendes tanárok csak 70 éves korukban helyezhetők hivatalból nyugdíjba. Azok az államtisztviselők, akik nem voltak országgyűlési képviselők, hivatalból nem küldhetők nyugdíjba kormányváltás idején. Az állami számvevőszék elnökét és alelnökét se küldheti nyugalmába a kormány. A tényleges szolgálatban elhaltak hátrahagyottai az első három hónapi teljes tisztesnek megfelelő ellátásra tarthatnak igényt.

— A lugosi román püspök. Frentiu Valér lugosi görög-katolikus püspök kinevezése a legközelebb jelenik meg a hivatalos lapban. Az új püspök mindössze 38 éves.

— Az új hercegprimás. A hivatalos lap holnapi száma közli Vaszary Kolosnak a hercegprimási méltóságról saját kérelmére történt lemondását és Csernoch Jánosnak hercegprimássá való kinevezését. Mint jelentik, a lemondott hercegprimás megkapja a budai palotát és 120.000 korona évi járadékot.

— Róka József előadása. Róka József aradi kir. pénzügyigazgató ma tartotta a Lloyd nagytermében második előadását az új adótörvényről. A nagy számban összegyülekezett publikum nagy élvezettel hallgatta a közel két óras érdekes előadást. Róka kitűnő előadó képességéről tett tanúrágot. Az előadás mindvégig lekötötte a közönség figyelmét s Rókának sikerült csevegő hangon, vonzó előadási modorban is szakzerűen és alaposan megmagyarázni a laikus közönségnek az új adótörvény bonyolult intézkedéseit. Percekig tartó taps követte az előadást, úgy, hogy Rókának meg kellett ígérnie, hogy ha az adóbevallási ívek szétosztásra kerülnek, akkor újabb előadást tart azok kitöltési módjáról. Az előadás végével Leopold Zsigmond elnök a Lloyd társulat és a hallgatóság nevében köszönetet mondott Rókának szép, érdekes és hasznos előadásaiért.

— Kislutri helyett osztálysorsjáték. Az osztálysorsjáték igen népszerű intézmény Magyarországon, ahol nem kevesen a „haupttreffer” megnyerésétől teszik függővé az adóságaik kifizetését. A „haupttreffernél” talán csak egy valami szerepelt gyakrabban az álmokban: a ternó. A kis lutri sokkal több ember fantáziáját izgatta, hiszen a lutria hatásokba is lehetett játszani, míg a sorsjegy már aránylag drága passzió. Éppen azért, mert a lutri főleg a kisexisztenciák pénzét szedte el, azért szüntette be a magyar kormány s azért állította fel az osztálysorsjátékot, amelyet jelenleg egy részvénytársaság bérel az államtól. Azért a kislutri híveiném esteekétségbe, játszottak tovább, mindössze azzal a különbséggel, hogy nem a Templom-utcai kis boltba vitték a pénzüket, hanem Bécsbe, Prágába, Brünnebe küldték a pénzt a négy számért. Most ennek is vége: a Reichsrath mai ülésén az osztrák parlament eltörölte a lutrit s helyette a jövőben Ausztriában is osztálysorsjátékot rendeznek. A sorsjáték rendezésének jogát, — mindamellett, hogy egy társulat tizenkét milliót ígért érte, — nem adják bérbe s a költségvetés szerint a kormány 20 millió korona hasznot remél. Nem érdektelen megjegyezni, hogy Németországban közel 250 millió hasznot hajt a különböző állami sorsjáték. Hiába, még mindig a legbiztosabb alap az emberek könnyelműségére építeni.

— Arad és a kolera. A belügyminiszter felhívta az aradi polgármester figyelmét arra, hogy hivatalos értesítése szerint Konstantinápolyban és a balkáni harctéren kolera pusztít és ezért a szükséges intézkedéseket idejekorán tegye meg. Varjassy Lajos polgármester rendeletben utasította a rendőrséget, hogy a Konstantinápolyból, vagy a Balkánról érkező egyéneket öt napon át orvosi megfigyelésben részesítse, oly módon azonban, hogy azok egyéni szabadságukban ne gátoltassanak. Ugyanígy elbánásban kell részesíteni azokat, akik velük érintkeztek.

— Varjassy Lajos dr. előadása amerikai utjáról. Széleskörű érdeklődés előzi meg az Aradi Kereskedők Köre fölolvadó estjét, amelyet ma, csütörtökön este tartanak meg s amelyen Varjassy Lajos dr. kereskedelmi és iparkamarai titkár olvas föl amerikai utjának érdekességeiről. Ezen érdeklődésre való tekintettel a kör nemcsak tagjait, hanem vendégeket is szívesen lát a fölolvadáson, amelyet a kör helyiségében, Tabajdy Károly-utca 1. sz. első emeleten tartanak meg és a mely pontban kilenc órakor kezdődik.

— Adományok. Ujabbán a következő adományok érkeztek a nők otthona javára: Szécsenhei Szécsényi Kazmárné 100 korona, Hauser Károlyné özvegyének 1 pár meleg cipő, 1 gyékény szőnyeg, özv. Sütő Józsefné 2 pecsenyész táj, 2 főzelékes táj, 2 saláta táj, 2 tesztatal, 1 levesfazék. Mindezekért hálás köszönetet mond az elnökség.

— Nász a Fábry-családban. Jakabffy Lajos földbirtokos ma, szerdán tartotta esküvőjét Fábry Nórával, Fábry Sándor dr. vezérigazgató bájos és nagyműveltségű leányával. Násznagyok voltak: a menyasszony részéről Fábry Károly volt országgyűlési képviselő, békéscsabai földbirtokos, a vőlegény részéről pedig Vásárhelyi János aradi földbirtokos. Az anyakönyvi hivatalban történt aktus után a minorta templomban volt az egyházi esküvő családi körben. A szertartást Monay Ferenc dr. plébános végezte. Esküvő után a menyasszony szüleinél lakoma volt a következő menüvel:

Hors d'oeuvre — Bière — Consommé en tasse — Szamorodni — Fogas du Balaton en aspic — Pâté de foie gras de Strasbourg — Sauce Tartare — Vin rouge de Ménes — Sauté de chevreuil garnie — Furmint et Rizling de Mokra — Dinde rotie. Salade et compote — Grand vin de Champagne Mumm — Glace, parfait, tourte. — Muskotály. — Fromage. Fruits. — Café. — Cognac et liqueurs.

A délután folyamán az új pár Menyházára utazott, ahol négy esztendővel ezelőt megismerkedtek és ahol a nyár folyamán az eljegyzést tartották meg.

— Százerekért vásárolt lovak. Nehány hét óta Arad a magyar lókereskedés központja. Mint megirtuk, török vezérkari tisztekből álló lóvásárló bizottság választotta Aradot a török hadsereg részére vásárolandó lovak átveteli székhelyévé. A bécsi Schlesinger és társai lószállító cég tagjai a bevásárlók, a tisztek pedig a besorozott és jónak talált anyagot készpénzzel fizetik ki. A városi pénztár is hasznát látja ennek a nagy aranyu átaluforgalomnak, mert ezideig már kétezernél több járatot állított ki a hatóság a Konstantinápolyba szállított lovakról. A bevásárlások arányáról fogalmat nyújthat az a tény, hogy a török kormány megbízásából a budapesti Hitelbank ma körülbelül egymillió koronát utalt át az Aradi Első Tükörpénztár útján a török bizottságnak.

— Kémeket kutattak Aradon. Ismét mindenki gyanus, aki el. Különösen a tüzes szemű és fekete haja, napbarnította térfelek az úgynevezett arián típusok. Ha melyen sóhaj, vagy aggodalmasan körülhordja azemeit a messze sikon távolban, bizonyos lehet felőle, hogy szerb kémnek tartják, aki hidat akar robbantani, vagy a várat készülni fotografálni. Minthogy azonban a hatóságok azt tartják, jobb felni, mint megijedni, eljárnak azok ellen, akikről azt jelentik nekik, hogy gyanusak. Az aradi rendőrségnek a mai napon két kemkedéssel meggyanusított egyént jelentettek be. Az egyikről a tubuzgó feljelentő azt mondotta, hogy a Maros parton, a várhoz közel térképpel a kezében az erődítmények körül gyanus mozdulatokat tesz. Leírása szerint az illetőn szürke ruha volt. A detektívek ennek alapján több órai fáradságos munka után meg is találták a „kémeket.” Csakugyan rajz volt a kezében és mellette egy korsó sör. — A „hazaáruló” ugyanis egy aradi építőmester, aki egy jól fűtött kocsmahelyiségben a kartársának valami aradi ház tervrajzát magyarázta. A detektívek elő sem állították az építőmestert, aki talán nem is tudja, hogy milyen veszedelmes embernek nézték őt ma Aradon. — A másik feljelentés szerint az Ujaradra vezető úton egy „feltétlenül született szerb” viselkedett gyanusán a vár körül. Ennek is nyomába iramodtak a detektívek. Ujaradon rátaláltak. Risztics Simonnak hívják, Macedóniai török alattvaló, aki már 14 éve él Magyarországon és most munkát keresett egy ujaradi péknél. Minthogy azonban nem kapott, még ma este elutazott Jászberénybe. Érdekes, hogy ez az ember azt sem tudta, hogy Macedóniát már elfoglalták a bolgárok.

— Magyar név. Kiskoru Lebovics Dezső, Aladár és Melánia aradi lakosok családi nevüket belügyminiszteri engedéllyel „Lakatos”-ra változtatták.

— Mennyit keres Aradon egy portás? Annyit, mint egy kisebb vidéki város polgármestere és emellett még az a főrja is megvan, hogy nem kell zsebrevágni a tulságosan ószinte városatyák gorombáskodását, hanem az ordenáré vendégeket egyszerűen kivághatja a szállodából. Igen, Aradon naponta huszonhat koronát keres egy nagyobb szálló portása. Ez a megállapítás abból a pörből derült ki, amelyet Szalay Imre, a Központi Szálloda volt portása indított egykori főnöke, Csermák János ellen. Szalay Imre, akinek különben a Wesselényi-utcában százezer koronás háza van, pört indított a Központi Szálloda tulajdonosa ellen az aradi iparhatóságna három hónapi keresetének megfelelő összegért. A keresetben elmondja Szalay, hogy őt Csermák fölmondás nélkül elbocsátotta, s ezzel megszegte a szerződésüket. Elmondja a portás, hogy őt volt főnöke fizetés nélkül szerződtette, de viszont ezért nem mondhatott föl neki Csermák soha s addig maradhatott volna állásban, amíg akar. Mivel Csermák őt máról hónapra elbocsátotta, tehát három hónapra járó jövedelmet követel rajta. Ez a jövedelem pedig 1980 korona. Ő minden vendégtől 20 filler takarítási díjat kapott naponta. Ezt a portás naponta 12 koronára teszi, mert legalább 60 vendég fordul meg naponként a Központi Szállóban. A borraivalókból egy nap alatt 14 korona jövedelme volt. Summa-summarum: 1980 korona három hónapra. Az iparhatóság fogja elbírálni, hogy ez a követelés helyes e és hogy egy portás követelheti e magának főigazgatóknak megfelelő jövedelmet.

— Az aradi szegénytanulók segítése. A komoly ideg beálltával immár több mint két évtized óta minden esztendőben akcioba lép az aradi szegénytanulókat segélyező egyesület, amely egész telel át rendes, meleg takarókkal és meleg ruhával látja el a szegénysorsú iskolás növendékeket. Hauser ezredesné bamulatráméltó energiával s faradtságot nem ismerő kitartással dolgozik szakadatlanul a támogatásra szoruló gyermekekért. A szegénytanulók egyesülete a jövő hét hétfőjén nyitja meg az ingyenkonyhat a gyermekek számára. Az első ebédet a tradicionális ünnepek keretében tartják meg. A meleg, téli ruhákat december 7-en, szombaton osztják szét a gyermekek között.

— Elítelt aradi tüntetők. A november 18-iki tüntetés alkalmával az aradi rendőrség három egyént állított elő, akiket ma vont felelősegre Szathmáry Béla dr. rendőrbíró. Kafka Mátyás kereskedősegedet, mert rendőri parancsnak nem engedelmességet tiz, Keller Imre süttősegedet, Hász Hubert cipészsegedet, mert kövekkel dobta meg a rendőröket 25—25 koronára ítélte.

— Forrongás a debreceni kórházban. A debreceni kórház bujakóros osztályának mintegy 60 betege régóta elégedetlenkedik az orvosi kezelés és a koszt miatt. A betegek valóságos összeesküvést szöttek. A 60 bujakóros lány elhatározta, hogy többé sem a főorvost, sem a segédorvost, sem az ápolónőket nem engedik be a kórterembe. Ma délelőtt Gálbóri dr. főorvos az egész személyzettel megjelent a kórterem ajtajában, amelyet a bujakóros lányok óriási zivaj kíséretében vaságyakkal, asztalokkal, egymás tetejébe rakott székekkel torlaszoltak el. Közben a lányok a legdurvább szidalmakkal illették a kórterem személyzetet. Viski Imre gondnok a rendőrségtől kért segítséget, ahonnan két rendőrt küldtek ki. A rendőrök behatoltak és félóra múltán rendet teremtettek. Egyet harminc napra, négyet 15—15 napi elzárásra ítéltek a rendőrségen, s mellett kitűzték őket örökre a város területéről.

— Öngyilkosság a szanatóriumban. Kaczander Árpád miskolci születésű hatvanegy éves aradi orvos november elsején feljött Budapestre és a Liget-szanatóriumban kezelte magát idegbaj ellen. Ma reggel a kórterem a fűdőszoba egyik ablakára fölakasztotta magát és meghalt.

— Biztosítás ikrek ellen. Már ilyen is van. Párisból jelentik, hogy néhány francia életbiztosító társaság ikrek elleni biztosítással kezd foglalkozni. A nő terhessége harmadik hónapjától kezdve havi 66 és fél frankot fizet s ikrek esetén tízezer frank prémiumban részesül.

— Végeladás. Szeptember 26-án az Arad-i Sándor utcában „Marosparti-árúnáz” címen üzletet nyitott Maier és társa cég. Azig két hónapi működés után a tulajdonosok hirdetésekkel tettek közzé, amelyben tudatják a közönséggel, hogy üzletükben végeladást rendeznek. A rendőrség erről tudomást szerzett és megindította az eljárást ellenük. Utólag beadott kérvényükben hivatkozva arra, hogy az üzlet nem teljesítette azokat a reményeket, amelyeket hozzáfűztek, engedélyt kérnek kiadásra. Azonban ezt a rendőrség nem vette tekintetbe, hanem áttette az ügyet a kihágási bírósághoz, amely az ipartörvény 158-ik szakasza alapján vonja őket felelősségre. Mint-hogy a cég két évvel fiatalabb és csak az esetben rendezhetné végeladást, ha 100 korona illetéket és bruttó bevetelének 10 százalékát naponta belizetné a város pénztárába, ennek elmulasztása miatt is kihágást követtek el. A kérvényt a rendőrség átteszi az aradi kereskedelmi és iparkamarához véleményadás miatt, azonban a maga részéről mindent megtesz arra, hogy az aradi kereskedelmet éppen a karácsonyi szezon előtt az ismertetett eljárással ne károsíthassák.

— Megcáfolt kémkedés. Belgrádból táviratozzák: Azok a lapjelentések, mintha itt Róih Jakab biztosítási ügynököt kémkedés miatt főbe lőtték volna, teljesen valótlanok. Ilyen nevű ember nem is lakik Belgrádban.

— Megcsontított holttest. A szőlőscsingeréli vasúti állomástól egy kilométernyire egy ismeretlen 40—45 év körüli férfi hullájára akadtak. A hulla orrán, homlokán és alsó testén vágott és zuzott sebek vannak. A hullát a pankotai hallottasházba szállították, ahol ma délután az aradi vizsgálóbíró jelenlétében felboncolták. A nyomozást a titokzatos ügyben megindították.

— Két temetkező vállalatról. Ma lapunkban írtunk róla, hogy Varga Imre atvenni készül Varga Lajos aradi temetkezővállalatát. Varga Lajos ma kijelentette előttünk, hogy a tárgyalások még nem fejeződtek be és így még nem bizonyos, vajon az átadás megtörténhet-e?

— Elsikkasztott adók. Nagyikindáról jelentik, hogy Maruckov Kada végrehajtó és Lazian Bazil oroszlámosi pénztáros Oroszlámos községet 2500 korona behajtott adó elsikkasztásával megkárosították.

— Fölgyújtották egy járásbíró irattárát. Abaujszántóról jelentik: A szerencsi járásbíró épületébe rablók törtek be és mivel a Wertheimszékényt nem tudták feltörni, boszúból fölgyújtották az irattárt, mely teljesen elégett. A csendőrség megindította a nyomozást.

— Számadás Csiky Gergely és Fábrián Gábor emlékszozárnak felállítására befolyt összegekről és ezen összegek felhasználásáról. Bevételek: 1. Arad-csanádi takarékpénztár 1101. számú betéti könyvecskéje szerint 3248.43, 2. Arad-csanádi takar. k. pénztár 10.243. számú betéti könyvecskéje szerint 614.40, 3. Arad-csanádi takarékpénztár 10.186. számú betéti könyvecskéje szerint 3104.86, 4. Fábrián Lajos adománya 500, összesen 7767.69 korona. Kiadás: 1. Szobrok Iuvardija Budapestről a helyszíni 33.43, 2. Philipp István szobrása díja 2002.—, 3. Gurahonról egy waggon portland cement 361.86, 4. Alapozási munkákért Szántay cégnek 263.85, 6. Márvány munkákért Pepoli-cégnek 29.25, 6. Kapriónai márványbányának 5000.—, 7. Postaköltség 1.20, 8. Frank-cégnek betűk véséséért 13.80, 9. Máthé Andrásnak a gyűjtés körüli fáradozásáért 59.30, összesen 7767.69 korona. A három darab betéti könyvecskéje a bevételek és kamatok ellenőrzhetése céljából egy-egy korona betéti álladékkal csatoltattak. Aradon, 1912. évi augusztus hó 1-én. Varjassy Árpád s. k., a Kólcsey egyesület elnöke. Zubor Andor s. k., a gyűjtő-bizottság elnöke. Számlát átvizsgálva a bevétel 7767 K. 69 fillérben, a kiadás 7767 K. 69 fillérben, azaz: Hét-ezerhét-százhatvanhét K. 69 fillérben helyesnek állapított meg. Aradon, 1912. szeptember 21-én. Wiser Aladár s. k. főszámvevő. Anyos, s. k.

— 5 perc alatt megszüntet mindenféle főfájást egy eredeti Kárpáti-féle fejfájás elleni pastilla, 1 füveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárban Arad, Boros Béni-tér. 7031

— Törmelék tea, teasütemények, finom minőségű tea rumok *Kotányi paprika lerakádban József főherceg ut. 3.*

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 27-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: Született: Grosz Antal kereskedőnek Antal nevű fia. Buzarín Szilárd pincemunkásnak Virág nevű leánya. Böng Ottó szivattyukészítőnek Mihály nevű fia. Karika György pályafelügyelőnek János nevű fia. Meghalt: Lovrov Antal 80 éves csizmadia-mester. Házasságot kötött: Milinkovics Viadimir szabó Kakuja Máriaival. Bacilla Sándor földbirtokos Strifler Erzsébettel.

— Modern ékszerek, műtővös tárgyak nász, alkalmi ajándék, dísz tárgyak, evő és ivókészletek ezüstből, világhírű gyártmányú órák szolid árban beszerezhetők Igaz Sándor első-rangu ékszerésznél Arad, Andrassy-ter, Minorita-palota. Telefon 321.

— A Fischer áruház babái. Az aradi polgári jótékony nőegylet baba és játék tombolája december 8-án lesz. Ezen alkalommal ne mulassza el az érdeklődő hölgyközönség Fischer Simon Nagyaruházának káprázatosan fényes baba- és játék kiállítását saját érdekében megtekinteni, mert Fischer Simon, a Nagyaruház tulajdonosa, tekintettel a jótékony célra, a tombolára alkalmas tárgyakat, gyári árban bocsátja a t. vevőközönség rendelkezésére.

— Karácsonyi fényképaajándékot, ugy szintén kis kép Platin Aquarel, Sépiai és Pastel nagyításokat lehető jutányos árak mellett, művészi kivitelben készítenek. Ez uton kérem a nagyközönséget, hogy becses megrendelését lehetőleg előjegyzés szerint szíveskedjék eszközölni. Kiváló tisztelettel Nagy Géza, Andrassy-ter 22. sz. (Polgári takarékpénztár) Telefon 922.

— Szép babák és más játékszerek legolcsóbban Hegedüs Gyula cégnél.

— Papírfeldolgozó vállalat Ingusz I. és Fia Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház a géperőre berendezett nagyban kalap-, csomagoló-, koszoru és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük előforduló szükségletnél ajánlataikat kérni.

— Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy bevásárlási utamból megjöttem és magammal hoztam a legújabb és legszebb párisi és bécsi őszi és téli modell ujdonságokat. Üzletem régi jó hírneve garanciát nyújt a hölgyeknek, hogy olcsó árain mellett senki sem versenyezhet velem. Grünblatt Antonia női kalap dívat-terme Szabadság-ter 11. 1756

— Uri hölgyközönséget értesitem, hogy női divattermetet Rákóczi utca 7. sz. alá helyeztem, ahol módomban áll tisztelt megrendelőim igényeit minden fennakadás nélkül leggyorsabban kielégíteni. Tisztelettel Huppert Henrik női szabó. 7450

— Üzlet áthelyezés miatt rendkívüli lezártított árak Hegedüs Gyula cégnél Arad, Andrassy-ter 15.

— A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok. Telefon 816.

MULATSÁGOK.

(=) A Polgári Jótékony Nőegylet tea-zsurja. Annak a felhívásnak amelyet az aradi Polgári Jótékony Nőegylet indított meg a humanizmus, az emberbaráti szeretet érdekében, meglet: maris a keüő és kívánt eredménye. Arad város közönsége át tudja érezni ama célnak a nagyszerűségét, amelyet a Polgári Jótékony Nőegylet maga elé tűzött és sergessül küldik az ajándékokat: szebbnél szebb gyermek játékokat és babákat a december 8-án megtartandó baba- és gyermek játék tombolára. Lőcs Rezsőné egyesületi védasszony Salacz utca 1 számú lakása máris gyönyörű kis panorámát nyújt. Ami a kis emberek előtt csak szép és kedves, az mind föl van itt sorakoztatva. Ezzel azonban természetesen még mindig nincs teljesen főszerelve a tombola. Az idei tombolára, mint az előző esztendőben is, három korona lesz a belepés s ez olyan összeg, amiért a közönségnek teat, süteményt szervíroznak, játézik a nagyszerű tombolára s ami a legfontosabb, a nemes, humánus, celt elősegítik s lehetővé teszik azt, hogy a szegényeket gyamoltsák, segítsék. Az egyesület vezetősége ismétlen megkéri a közönséget, hogy a gyermek-játékokat és babákat 5 éig bezárólag juttassák Lőcs Rezsőné védasszony lakására.

TARKASÁGOK.

(Borzasztó betegség.) A mogorvaságáról nevezetes aradi orvoshoz kétségbeesve állított be egy fiatal-ember:

— Kérem, doktor ur, nem tudom, hogy mi bajom van! Valami borzasztó betegség...

Az orvos már is közbevágott:

— Ha maga már is tudja, hogy egy borzasztó betegség, akkor minek jön hozzám?

A páciáns folytatta:

— De tessék kérem meghallgatni, én nem tudom, hogy mi bajom, de olyan borzasztó fájdalmak gyötörnek, hogy nem tudok ülni, nem tudok állni és nem tudok feküdni!

— Ugy! Hát nem tud ülni?

— Nem!

— Nem tud állni?

— Nem!

— És feküdni sem tud?

— Nem!

— Akkor, kedves barátom, nincs más hátra: akassza fel magát!

(A színházi Don Juan.) Az aradi színház egy új tagja nem győz folyton szerelmi kalandjairól beszélni s nem győzi mutogatni szerelmes leveleit.

A multkor levél érkezett a címére. A levelet tévedésből Várnai bontotta fel s meglepetve olvasta:

— Figyelemzetelem, hogy amennyiben 2 napon belül számláját ki nem fizeti, kénytelen leszek a peres eljárást ön ellen folyamatba tenni!

Várnai meglepetéséből csak akkor ocsudott fel, amikor a borítékot megnézte és látta, hogy a levél nem neki szolt.

Alig tette vissza Várnai a levelet a borítékba s alig ragasztotta azt újra le, belépett a Don Juan. Ugynevezett előkelőben hanyag mozdulattal nyult a levél után, elolvasta, különös mosolylyal zsebre tette s aztán monologizálva jegyezte meg diazkréten:

— Szegény szerelmes kis leány!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S. Cs. Társaság adóját az adókönyvben törvényesen és jogosan csak egy tételben lehet előírni és így nem törvényes az olyan előírás, amely felerészben egyik, felerészben másik cégtársat rója meg a cég kereseti adójával. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a társaság tagjai virilisták lehessenek, ennek azonban az adóelőírástól függetlenül az a módja, hogy a cég nyilatkozatot ad arról: milyen részese egyik és másik cégtag a társaságnak. A központi választmány ezután e nyilatkozat alapján kiszámíthatja a virilis jogát érvényesíteni akaró cégtag adóját.

J. R. Alkalmadtán felhasználjuk az apróságot.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Az Adóügyi kamarai Utmutató II. füzet. Az aradi kereskedelmi és iparkamara irodaja által készített és a kamara kiadásában megjelent adóügyi kamarai Utmutató II. számú füzet, amely népszerű, könnyen érthető, példák kal megmagyarázott formában az új jövedelem adót ismerteti, a sajtó alól sikerült. A kamara ezután hozza az érdekeltek tudomására, hogy ezt a II. számú füzetet is teljesen díjtalanul bocsátja a hozzá forduló kereskedők és iparosok rendelkezésére.

= Nagy áremelkedés a budapesti börzén. Az eseményekben olyan gazdag balkáni válság legújabb fordulata, mint előrelátható volt, a börzén is nagy hatást tett. Oroszország felhívatalos békés nyilatkozata és a mi pétervári nagykövetség barátságos fogadtatása, végül a bolgár-török fegyverszünet váratlan megkötése a börzén fölötte jó hatást tett. A zárlat újra javult, az értékek emelkedtek, a piac egyensúlyát lassan visszanyeri, sőt ha a külpolitikai helyzet javul, még nagyobb mértékben visszaszerzi, föltéve, hogy túlkással nem akadályozza meg a hivatalos elem az értékpia javulásának a folyamatát.

NEUMANN M.

uri szabó

sz. és kir. udvari és kamarai szállító

férfi-, fiu- és leánykaruha telepe

Arad.

5111

Elősmert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre.

— A pénzpiac helyzete. A nagy feszültség a pénzpiacra még egyre tart. Az ultimószükséglet nagy, de tulnyomórészt a jegybanknál nyer kielégülést. A nyílt piacon első bécsi váltó 5³/₄, első budapesti 5¹¹/₁₆ kal jegyeztek, de a jegyzés inkább csak névleges, mert kötés alig jött létre. Pénzajánlatokban változatlanul nagy a hiány. A viszonyok ily alakulása mellett a további rátaemlést nem tartják kizártnak.

— Drágább a biztosítás. Londonból táviratozzák: A galíciai lát háboru és belső zavargások miatt egyszázalékkal magasabb áron fogadják el biztosításra a társaságok.

Londonból táviratozzák: A háboru ellen való általános biztosítási prémium a nagy hatalmak között több mint 15 százalékkal emelkedett, holott tegnap öt százalékos telt csak.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, november 27.

Készáru.

Amerika 1/2 olcsóbb. Kínaiak, vételkedv gyenge 10 ezer mm. 5 fill. olcsóbb.

Határidő.

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza 1913. Apríliás	11.97—11.98	12.00—12.01
Ross 1913. Apríliás	10.50—10.51	10.51—10.52
Tengeri 1913. májusi	7.77—7.78	7.78—7.79
Ész 1913. Apríliás	11.02—11.03	11.06—11.07

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (nov. 27.)

Magyar hitel	— — — — —	687.—
Osztrák hitel	— — — — —	604.—
4 ³ / ₄ koronajáradék	— — — — —	84.45
Osztr.-magy.-államvasuti	— — — — —	689.—
Jelszlogbank	— — — — —	418.50
Lezámitolóbank	— — — — —	506.—
Hasi Bank	— — — — —	282.—
Magyar Bank	— — — — —	587.—
Keresk. Bank	— — — — —	3870.—
Rimamurányi	— — — — —	896.—
Balgótarjáni	— — — — —	897.—
Köszti Vasut	— — — — —	666.—
Városi Villamos	— — — — —	371.—

Bécsi értéktőzsde (nov. 27.)

Osztrák hitel	— — — — —	602.—
Magyar hitel	— — — — —	783.—
Osztrák-magyar államv.	— — — — —	671.—
Déli vasut	— — — — —	101.50

A Temesvári Lloyd-társulat terménycarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 912. nov. 27. Buza 75 kilogrammos 20.60—20.70, 76 kilogrammos 20.80—21.00, 77 kilogrammos 21.00—22.00, 78 kilogrammos 21.00—21.10. Ross (prima) 18.90—18.95 (közép) 18.40—18.50. Arpa (sertőzd) 20.20—20.30, (takarmány) 18.60—18.70, Zab (prima) 20.45—20.55, (közép) 19.65—19.75. Tengeri régi, (magyar) 19.90—29.00, új 11.40—11.50, (román) régi 19.90—20.00, új 11.40—11.50. Burgonya 100 kgr. (fehér) 5.60—5.70, (rózsza) 6.30—6.40.

Felelős szerkesztő:

Bolger Lajos.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Bárc Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma csütörtökön, 1912. november 28-án:

1. Polidor életunt. Humoros. — 2. Gaumont híradó. Látrányos. — 3. Ma és holnap. Társadalmi dráma. Három felvonásban.

Előadások délután 1/6 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1912. november hó 28-án:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Erős láncok.

Vigjáték 3 felvonásban. Irtz Salten Félix. Fordította Heltai Jenő. Rendező Dr. Beregi Sándor.

SZEMÉLYEK:

Uralkodó	Várnsi	Wartenberg	Fáskerty
Hercegnő	Novák Irén	Benkenstein	Nagy Dáni
György	Hajdutska	Zogelmann	Harmah J.
Marnitz	Delli Lajos	Betti	Lászi Etel

Kezdeté este 1/8 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

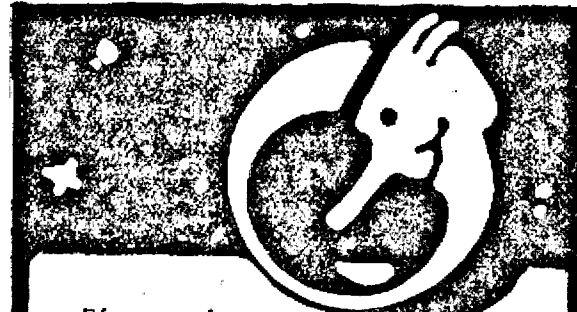
Oránia Magyar Tudományos Színház aradi színház

Ma csütörtökön, 1912. november 28-án:

1. London. Természetutáni felvétel. — 2. Egy nedves nászut. Kacagató vigjáték. — 3. Sandomiri kolostor titka. Orosz rémdráma 3 felvonásban. — 4. Ulk viccek. A legújabb mozgófénykép rendkívüliségek.

Az előadások kezdete délután 1/6 órától folytatódva 11-ig tartatnak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártazék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., — Gyermek a IV. hely kivételével a felét fizetik. Műsort ingyen kapni a jegyszédoknál. — Saját zenekar. — Ruhatar. — Buffet.

NYILTÉR.*

Fényem még egyszer akkora, mióta Solarine-vel fényesítem magam. Solarine folyékony fémtisztítószer, mely mérget, savat nem tartalmaz.

Elsőrendű Vadász és Tourista cipők.

Kapható

Kutányi J.

ARAD,

Vörösmarty-u. 1

2041 Telefon 335.

Köszönetnyilvánítás.

Az aradi munkaképteleneket segélyző Bur Asztaltársaság halotti osztályának, megboldogult hitvesemnek halála után járó 50 korona halotti-díj kiutalványozásáért a legforróbb köszönetemet, ezuton fejezem ki.

7660

Teljes hsztelettel:

Grünwald Simon.

Dr. Králitz Lajos

és

Dr. Lukácsy Lipót

Ügyvédek irodája

Salacz utca 6. sz. alá, I. em.,

helyezettett át.

7664

1912. december 8-án

tartja egyetlen

hangversenyét

a Fehér Keresztben

HELEN

WARE

a világ legnagyobb

hegedű-művésznője

Zay Margit,

Dienzl Oszkár

zongora művészek és

Szalay Aranka

énekművésznő közreműködésével.

Jegyek előre válthatók: Szabó Albert üveg- és porcellán-kereskedésében, az Aradi Akadémiai Zeneiskola igazgatóságánál Andrássy-ut 8. szám és a „Függetlenség” kiadóhivatalában. 7097

Ha divatos és jó ruhát,

cipőt, kalapot akar olcsón venni

forduljon bizalommal

Korányi Jenő

Szabadság-téri üzletéhez.

Tougan és Mayer

kárpitos és diszítők

Atzél Péter-utca 3. szám.

Elvállalunk e szakmába vágó munkákat, u. m.: angol bőr, ebédlő, szalon és háló butorokat, használt butorok átalakítását.

Lakásberendezések és diszítések a legszolidabb árakon!

Értesítés!

A n. é. közönség szíves tudomására adom, hogy a

Forray-utcában levő mészáros- és hentes üzletemben

a mai naptól kezdve az alanti előnyárákért lehet a legjobb minőségű husokat venni és pedig:

1-ső rendű hizott marhahus eleje kg.-monként	1 K 44
Leves husok: hátulja	1 K 60
Pecsénye husok kg.-ja	1 K 76
Gulyás hus	1 K 52
Sertés hus: karaj kg.	1 K 92
Sertés hus más részekből kg.-monként	1 K 76
Fiatal borjú hus eleje kg.	1 K 92
Fiatal borjú hus hátulja 1 kg.	2 K 40
Szalonna és zsír kg.	1 K 76

Szíves pártfogást kér

7438 FARKAS GYÖRGY.

Nyomtatványok

osinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t.-nál.

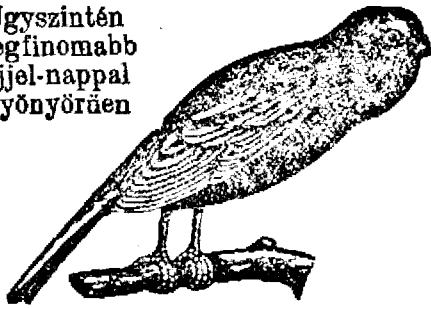

Egy drótszörű kétéves foxterrier

és 1 sima 2 éves első díjakkal kitüntetve, róka és borz kotorékon, ugyszintén 8 drb. 6 hetes sima foxterrierkutyák valódi törzskönyvelt angol vér, helyszüke miatt

olcsón eladó.

Ugyszintén legfinomabb éjjel-nappal gyönyörűen

éneklő valódi harzi kanárik (1912. évben díjazva) eladók 8 koronától feljebb. 8356

ZIMMERMANN JÁNOS nál Arad, Deák Ferenc-utca 17. sz.

Szalkai Arminné

himző- és fehérnemű üzlete

Arad, Weitzer János-u. 3.

Női-, férfi- és gyermek kelenyék készítése rövid idő alatt a legfinomabb hozzávalókkal, elsőrendű kivitelben készülnek. 5283

Színes és fehér himzősek, ugyszintén fehérnemű varrások olcsó árban készülnek.

Himzett madeira vászon zsebkendők nagy választékban 1-60 fillérért kaphatók.

Himző és fehérneművarró leányok fizetésével felvétetnek.

Pathefonok

és Pathe-lemézek. a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielné

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz. a Fehér Kereszt-tel szemben. 677

Alkalmi vétel és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Órák és ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban megvétetnek vagy más tárgyra átcsereztetnek.

Telefon 438. Telefon 438.

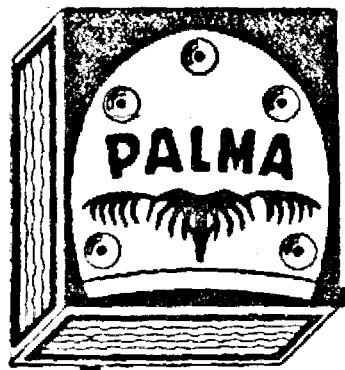
Legolcsóbb és legjobb cipő beszerzési forrás Aradon, Boros Béni-tér 9. szám.

A n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlom saját készítményű kész

férfi-, női- és gyermek-cipő raktáramat, hol állandóan dus választékot tartok mindennemű legdivatosabb és legtartósabb cipőkből legolcsóbb árban. Megrendelések gyorsan és pontosan elkészíttetnek. 5041

Teljes tisztelettel

Czernóczky Imre, úri- és női cipész.

valódi KAUCSUK-CIPŐSAROK DOBOZA, MINŐSÉGE: ARANY

Bécsi egyeztető iroda, elvállalja fizetési zavarokban lévő cégek ügyeinek rendezését akkor is, ha már perelve vannak, vagy árverés kitűzetett, a legmegtámasztottabb feltételek mellett. Egyezkedési tőke, esetleg jótállás szükség esetén, csekély költség mellett rendelkezésre áll. 6875

Megrendelések: Ausgleicher L. Frank Wien III. Weissgärberlande 8. intenzendők.

Egy régi, jóforgalmu

épület és

műlakatos-műhely

azonnal bérbeadó,

vagy esetleg házzal együtt

eladó.

Bővebbet a tulajdonosnénál:

özv. Bartl Jánosnénál Arad, Rákóczi-utca 9. 7599

!!Legjobb alkalom a közelgő karácsonyra!!

Üzletáthelyezés miatt az összes raktáron levő üveg, porcellán servicek, függő és asztali lámpák, valamint chinaezüst és terrakotta dísz tárgyak gyári beszerzési árban árusítatnak az

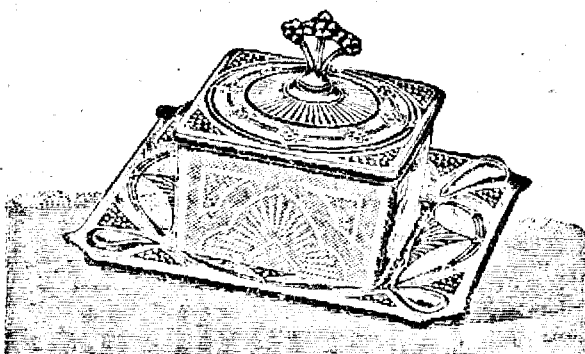
7228

Üveg és Porcellán Versenyáruházban

TELEFON 934.

ARAD, WEITZER JÁNOS ÉS KAZINCZI-UTCA SARKÁN.

TELEFON 934.

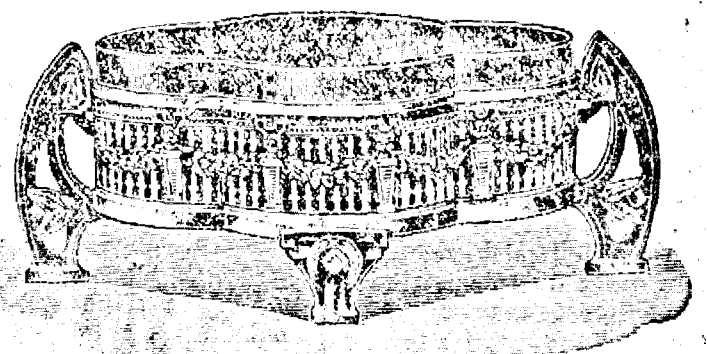

Chinaezüst vajtartó oxidált ezüstöléssel K. 1-90

ezüstözött, oxidált teapohár Kor. 1-90 6 személyes tálca hozzá ezüstözve K. 3

Az üzlethelyiség kiadó.

Kompóttal ezüstöléssel, üvegbetéttel K. 3.-

Hölgyek szives figyelmébe!

Értesitem a hölgyközönséget, hogy **női-kalap divattermemet december 1-én Fischer Eliz paletába** az

udvarba **helyezem át**, hol is a **hatóságilag engedélyezett**

végkiárusítást

tovább folytatom. A még raktáron levő plőrös, struce, fantazie tollakat, valamint

mindenféle téli kalapokat, szalagokat, bársonyokat minden elfogadható árban kiárusítom. :: :: ::

Tisztelettel: 7659

MAJOR JULIA

V. 1584/1. 1912. szhoz.

Árverési hirdetmény.

Az aradi kir. járásbírósnak fenti sz. végzése következtében Malek Dzsó aradi lakos javára Szilágyi Gyula aradi lakos elleni 112 k. r. tőkekövetelés, ennek 1911. évi május hó 7. napjától járó 5% kamatai és eddig 45 korona 60 fillérben megállapított költségek erejéig lefoglalt 1080 koronára becsült tutorok Aradon, Erzsébet királyné-körút 37. szám alatt 1912. év nov. hó 28-ik napjának d. u. 4 órákor nyilvános árverésen leg többet ígérő vevőnek el fognak adatni.

Arad, 1912. évi nov. hó 18-án.

Najmányi Béla,
bírósi végrehajtó.

7661

5607—1912. pm.

Hirdetmény.

Az arad-gáji róm. kath. egyházban megüresedett nyugdíjjogosultsággal egybe kötött évi 960 kor. törzsfizetés 150 korona lakaspénz, 16 m.² tűzifa és szokásos párbérekkel javadalmazott kántori állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, akik ez állást elnyerni óhajtják, hogy képesítésüket igazoló okmányaikat Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságához címezve f. év december 2-ig hivatalomba nyújtsák be és december 8-án délelőtt 8 órakor az arad-gáji róm. kath. templomban tartandó próbaéneklésre jelentkeznek. Az állás választás útján lesz betöltve.

Arad, 1912. évi nov. hó 21-én.

Kádas,
h. polgármester.

3454—1912. tlkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat

Az ujaradi kir. járásbírósnak, mint telekkönyvi hatóság közönségre teszi, hogy Dr. Fixmer Ambrus ujaradi ügyvéd által képviselt Fixmer János végrehajthatónak, Tanaczkú György temesfűskuti lakos végrehajtást szenvedett elleni 180 korona tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében az ujaradi kir. járásbírósnak területén levő a I. temesfűskuti 477. számú tlkv. ben A. I. 1. sorsz. 220—221. hrsz. alatt Tanaczkú György nevében álló ingatlan 140 korona. II. a temesfűskuti 3. számú tlkv. ben A. II. 1—5. sorszám 519/b., 918/b., 931/b., 1088/b. és 1313/b. hrsz. alatt Tanaczkú György nevében álló ingatlan 1706 korona kikiáltási árban Temesfűskút községében 1912. évi december hó 3. napjának d. e. 9 órakor bíról végrehajtási árverésen el fognak adatni.

Az árverési feltételek ezen telekkönyvi hatóságnál és Temesfűskút község előjáróságánál tekinthetők meg.

Ujaradon, a kir. járásbírósnak, mint telekkönyvi hatóságnál, 1912. évi szeptember hó 18. napján.

Kovácsics, s. k.

kir. járásbíró.

2668

Uj! Sláger 1912. Uj!

D. R. G. M. No. 526081.

Ujévi humoros lapok

eddig még nem látott fajtában. Minden lap egy sláger, felülmúlhatatlan humoros és szenzációs. A legkisebb küldemény is jól válogatott és minden egyes lap borítékban van. ::

Egyedárusítás csak nekünk van. Képviselők minden helyen kerestetnek.

10 eredeti minta 75 fillér beküldése mellett. 25 darab 1 korona. 50 darab 1 kor. 75 fillér. 100 darab 8 korona. Utánvétellel 50 fillérrel több. Bármily országbeli levélbélyegeket fizetésülfelfogadunk. 7469

Habighorst & Co. Bochum I. W. Postschliessfach 149.

777—912. gsz.

Versenytagyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az aradi kulturpalotában szükséges villanyvilágító testek szállítása iránt f. év december hó 2-án d. e. 10 órakor zárt írásbeli versenytagyalást tart.

1. A versenytagyaláson minden hazai iparos részt vehet, ki iparággyakorlására engedélyvel bír. Azon pályázók, kik a szóban levő munkát teljesítésére hatósági engedéllyel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily képesítéses bírő megbízottat megnevezni és képesítését okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad szab. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni, melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban, 1 koronás bélyeggel ellátva a fenti nap d. e. 10 órájáig nyújtandók be. Az elkészett vagy szabálytalan ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

3. Az ajánlatok a városi mérnöki hivatalban 2 koronáért kaphatók, mintán az egységárak és végösszegek pontos leírása és a végeredmények számokkal és szavakkal való pontos feltüntetésével adandók be. Az ajánlatok kizárólag a városi mérnöki hivatalban megtekinthető munkákra nyújthatók be.

4. Az ajánlatokhoz 5% bánatpénznek a városi pénztárba való letéltét igazoló nyugta csatolandó.

5. A munkáathoz kizárólag hazai anyag használható és honi munkások alkalmazhatók. Ez irányban vállalkozó a városi mérnöki hivatal közgei ellenőrzésének veti magát alá.

6. A munkát elnyerő vállalkozó tartozik az 5% bánatpénzt 10% biztosítékra kiegészíteni.

7. Fentartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra ekintett nélkül szabadon válasszunk.

8. Ajánlat-evők ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

9. Ha vállalkozó a munka feltételeknek részben, vagy egészben eleget nem tenne, jogunk van őt a vállalattól minden további beavatkozás nélkül elmozdítani és a munkát kárára és veszélyére másnak kiadni.

10. Amennyiben többen együttesen tesznek ajánlatot, már az ajánlatban megnevezendő azon egyén, a ki a munkálatokat vezetni fogja társai nevében a munkálatokra vonatkozó rendeleteket és utasításokat átveszi s a folyósított járandóságokat felveheti. Nyilatkozatban kitéendő az is, hogy az ajánlat tekintetében az ajánlattevők egyetemlegesen felelősek.

11. Az ajánlatban világosan és határozottan kitéendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

12. A versenytagyalás a fent jelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy igazolt képviselő jelen lehetnek.

13. Az ajánlatok felett Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága dönt.

14. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszük.

Arad, 1912. évi november hó 11-én. **A gazdasági szék.**

Nagymennyiségű

maculatura

jutányosan eladó.

V. 2220/1. sz. 1912.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közönségre teszi, hogy az aradi kir. törvényszék 1886/1/1912. számú végzése által az Aradcsanádi gazdasági takarékpénztár végrehajtató javára Kalkó Sándor és neje 5300 kor. tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság felülfoglalt és 1154 koronára becsült lakberendezések és butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Óvártéren 10. sz. a. leendő eszközzésére 1912. évi november hó 29-ik napjának délután 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1912. évi november hó 12. napján.

Török Dénes,
bírósi végrehajtó.

7662

804—1912. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 90 darab fekete bárny bőrrel bélelt köpeny és 191 darab köpeny posztóval bélelt fekete bárnybőr gallér szállítására folyó évi december hó 2-án d. e. 1/2, 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: egy bundára 90 korona, egy gallérra 6 korona. A bunda szövete a jelenleg használt rendőr köpenyegnek megfelelőnek kell hogy legyen.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csakis írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

A bundák 3 hét alatt szállítandók s ugy a bundák, mint a gallérok árát 1913. évben fogjuk kifizetni.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnái az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1912. évi november hó 18-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

MÉZ

Kitünő, tisztán kezelt **Csemege-mézet** szállit 5 kgr.-mos postabödőnnel, bérmentve utánvétellel 9 koronáért, — **szatmári SZABÓ ISTVÁN** méhészte, Pankota.

Sokféle sósborszeszt

próbált már használni ön is és ha talán még se ért el hatást, úgy tegyen kísérletet a

„TURUL-SÓSBORSZESZSEL”,

mely minden néven nevezendő külső bántalmakat hátfájást, bányadtságot gyöngeséget, reumát, ischiást, fül-, fog- és fejfájást stb. Egyszeri bedörzsölés után megszüntet, az idegeket megerősíti, belsőleg a gyomorfájdalmakat, bélbántalmakat, hasmenést, nehéz légzést, szívbántalmakat, mellfájást megszünteti, ezáltal a közérzetet kellemessé teszi. Ára: kis üveg 44 fill., nagy üveg 1 kor. 20 fill. Kapható az egyedüli készítőnél:

WAJDITS GYÖRGY

„Turul” gyógyszerárában, Kápolna- és Lipót-utca sarkán. Azonkívül minden gyógyszerárában, drogeriában és nagyobb kúszertüzletben. 6581

Porszívógépek,

parkettisztítók, villany főzőedények és vasalók, villanyberendezések, villanyosillárok, dynamogépek, villany-motorok

olcsón kaphatók:

Kalmár Józsefnél

Aradon,

Salacz-utca 2. szám.

6111

Uj himző és előnyomda üzlet!

Értesítjük igen tisztelt ismerőseinket és a nagy bölgyközönséget, hogy **Dák Ferenc-utca 32.** alatt egy jól berendezett

himző és előnyomdai intézetet

nyitottunk, ahol is hivatkozva a téren való szakismereteinkre módunkban áll legizlésebb színen, **fehér és arany mőhimzőket** elkészíteni, ugyszintén bármilyen komplikált rajzokat leggyorsabban előállítani.

Elvállalunk teljes keletgyéket legrövidebb idő alatt elkészítésére. 7474

Szíves pártfogást kérünk

Wirtschafter Testvérek.

UJ. MARGIT HAJFESTŐ.

Remekül fest világos valamint sötétbarnára, feketére, bármely haját, szakált, bajuszt, azonnal tartósan, lemoshatlanul minden nehézség nélküli, előkészület nem szükséges.

Az eljárás a legegyszerűbb, az eredmény a legnagyobb, nem kopik, nem piszkít, az eredetétől meg nem különböztethető csak egy üvegből áll, laikus is végezheti a hajfestét.

Ártalmatlan
nem tartalmaz ólmot
nem tartalmaz ezüstöt
nem tartalmaz rezet.

organicus vegyület

1505

Készíti:

gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszerára ARADON

1 korona 50 fillér beküldése esetén bérmentve küldi.

ANOSMIN

Mindazok részére, akik a kellemetlen lábizzadásban szenvednek, legjobban ajánlható szer. Teljesen szagtalan! Egy doboz ára 1 korona.

Poloska szesz.

Kitünő és megbízható szer a poloskák gyökeres kiirtására. — Egyszerű beecsetelésre még a tojások is elpusztulnak. — Egy üveg ára 70 fillér.

Alpesi gyomorcepp.

Kitünő alpesi gyógyfüvekből előállított gyomorszáályozó szer. Fokozza az étvágyat és elősegíti az emésztést. — Egy üveg ára 1 korona 40 fillér.

Félfájás elleni pastilla.

A fejfájást azonnal megszünteti. — Egy darab 20 fillér. — Egy doboz 6 (darabbal) 1 korona.

Kapható kizárólag: 1845

Rozsnyai Mátvás

gyógyszertárában

Arad, Szabadság-tér.

Ma már 3468
az oriközönség találkozó helye

RÓNA JENŐ
cégnél, a hol pipere, illatszert, bőr diszmu-
arut és minden e szakmához tartozó cikket
ket olcsón szerzik be.
Andrássy-tér 18.
Városi és megyei telefon 282.

Ezen rovatban minden szöveg egy-egy bekezdésenként 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: Jászai (6a-10) Sz.
Kiadóhivatali szám: 184. sz.
Szerkesztőség: 227. sz.

Apró hirdetések felvétele a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések postai úton is elküldhetők — a költségvetés a szöveg eltér — vagy levélbéli úton. Tudakozással a hirdetés azonos mindenkori költséggel. Levélbéli megkötésenként, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosításul szolgál a kiadóhivatal, és esetben, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szöveg száma szerint: szöveg nélküli hirdetés 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a kéziratos stílussal jelölendő. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatali kiválasztással megismerked. **HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.**

VÉTEL ÉS ELADÁS.

A nagyérdemű

vidéki és helybeli közönségnek ajánljuk az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezetének saját készítményű férfi, női és gyermekcipőit, amely olcsó áron beszerezhető. Ugyasint mértékutáni rendelések elfogadtnak. Elismert legjobb anyag: alakját nem veszti. Szabadság-tér 14., a „Piros csizmához.” 6591

Háztulajdonosoknak

nélkülözhetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérfőkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papírkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 5311

Gyönyörű

csurgatott méz olcsón kapható. Arad, Ferenc-tér 4. sz. alatt. 7656

Szelid özike

szépen fejlett, 7 hónapos, eladó Csermón, Weinberger Menyhértnél. Telefon 10. 7658

Használt,

jókarban lévő ebédlő-butor eladó. Megtekinthető délelőtt 9—11-ig, Apponyi Albert-ut 8., földszint 2. 7657

Egy 36—40

tényleges löerejű, a Magyar állam-vasúti gépgyárban 1906. évben készült 8 légkörnyomással dolgozó, teljesen jókarban lévő locomobil, üzem nagyobbítás folytán eladó, december végéig üzemben megtekinthető. Felvilágosítást nyújt a tulajdonos, Kemény Manó Aradon 7655

Jól jövedelmező

kávéházi ruhatár eladó. Bővebb felvilágosítás nyerhető Klein Testvérek cégnél, Hunyadi-u. 1. 7638

Rum compositio

Jó házi rum előállítás Vojtek és Weisknál. III-711

Elköltözés végett

rendkívül jutányos árban azonnal eladó, alig használt gyönyörű szép teljes ebédlő berendezés és több egyéb butor. Jókarban lévő több lakás fűtésére szolgáló valódi Meidinger kályha, egy gyönyörű szép consol tükör, 6 drb. ebédlő szék. Több kisebb-nagyobb vaspénztár. Egy borszivattyú hozzávaló rész csapokkal, és egy Yost írógép. Szívességből felvilágosítást nyújt Rubinstein Mór szállító (Telefon 188.) ahol a tárgyak megtekinthetők. 7637

India fogcseppek

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszerháza és vegyészeti laboratóriuma Aradon. 1224

KIADÓ LAKÁS.

Karolina-u. 8. sz.

alatt 4 szobás lakás azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 7256

Petőfi-utca 10. szám

III. em. alatt kiadó két szép világos és modern szoba azonnal. Ugyanott egy szép utcai szoba konyhával. Bővebbet ugyanott. 6400

Egy butorozott szoba

és több pincehelyiség raktárnak vagy műhelynek azonnal kiadó. Hasszinger-utca 5. sz. 7011

A poloska

teljes kiirtása csupán Vojtek és Weisk biztos szereivel érhető el. III-711

18128—1912. ah. sz.

Hirdetmény a házbér bevétele tárgyában.

A házbéradó az 1918. évre való érvénnyel kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a m. kir. pénzügyminisztérium 1912. évi 111507. sz. kiadott rendeletével az 1912. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házbérvallomási ív 1909. évi VI. t. c. 46. §-a értelmében a bevétele annak a községnek előjáróságánál történik, melynek területén a ház fekszik. A házbérvallomási ív bevétele kötelező van:

a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonközösség esetén az összes tényleges birtokosok!

b) a házközösségnél annak feje;

c) nem önjogi, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő. Ha közös tényleges birtokosok közül csak egy ad vallomást, a többi az összes tényleges birtokosok meghatalmazottjának tekintendő.

A ház tényleges birtokosa (tulajdonos vagy haszonélvező), illetve a törvényes képviselő, a házbérvallomási ívet meghatalmazott által is kiállíthatja, ennek eljárásáért azonban a meghatalmazó anyagilag felelős. A bélyegmentes meghatalmazás kívánatra felmutatandó.

Felhívattak tehát a vallomásadásra kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki s azt a városi adóhivatalnál november 2-ikával kezdve legkésőbb november hó 30-ig nyújtsák be.

A bevétele tárgya: a házak évi nyers jövedelme. Nyers jövedelemnek tekintendő együttvéve mindaz amit a bérlő a bérlőtárgy használatában a bevétele időpontjában ellenértékül fizet, illetőleg teljesíteni tartozik.

Aki vallomását az előírt határidőben be nem adja, a kivetés során megállapított házbéradónak a) 10%-át, ha pedig a részére szabályszerűleg kézbesített és vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 40%-át fizeti pótlék fejében, ha a megállapított adóalap 1000 K-t meg nem halad, b) 50%-át, illetőleg ha a részére szabályszerűleg kézbesített és a vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 250%-át fizeti pótlék fejében, ha a megállapított adóalap 1000 K-t meghalad. (1909. VI. t. c. 48. §-a és 1912. LIII. t. c. 39. §-a.)

Ha a vallomásadásra kötelezett a vallomási ívet a bérvösszegnek beírása előtt iratja alá bérlőjével, annyiszor büntetendő 5—2000 K-ig terjedő rendbírósággal, ahány bérlőjével ezt elkövette. Hasonló rendbíróság alá esik a bérlő is, ha a vallomási ív aláírását elfogadható ok nélkül megtagadja.

Bíróilag büntetendő, vagyis jövedéki büntetés alá esik kihágást követő el a tényleges birtokos vagy annak törvényes képviselője, ha a házbérvallomási ív vonatkozó vallomási ívben adóköteles jövedelmet szándékosan elhallgat, vagy abban tudva, valótlanul vagy szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megrövidítésre alkalmas. Ha ennek a kihágásnak elkövetésében a bérlő is szándékosan résztvesz, ez a tettessel egyenlően büntetendő.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomásadásra kötelezett a bevétele kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett.

Kelt Aradon, 1912. november hó 5.

ALKALMAZÁST NYER.

Tűzben és jégben

jártas tüzletszerzőket keres, előkelő biztosító intézet. Feltételek meg egyezés szerint. Cím a kiadóban. 7631

Számolásban

jártassággal bíró irodista leány üzletben azonnali belépésre keresetik. Németnyelvet tudók előnyben részesülnek. Jelentkezni Werner Károlynál, Maros-u. 1. 7658

Egy fiatal

fűszerkereskedő segéd felvétetik Färber Lajos-cégnél. 7654

Fiatal

fűszer kereskedősegéd azonnali belépésre keresetik. Vas. fogy. szövetkezet. 7638

KÜLÖNFÉLE.

Ha hull a haja,

használgon magyar haj-perolint Vojtek és Weisktól. III-711

A legdívatosabb

fadíszmű-árak festésre, égetésre, tassomunkára stb. égető apparátusok. Legújabb festőminták, rézmetszetek, remek diaphaniepapír, levélpapír különlegességek. A legszébb imakönyvek nagy raktára. Krausz Paulin, színház-épület. 4541

Női kezek

ápolására legjobb a Vojtek és Weisk készítménye. III-711

Fűtési idény közeledtével a Herkules fűrészfűrés vállalat irodája, Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagyközönségnek I. rendű aprított tűzifát 100 kilónként 2 kor. 80 fillérért hazaszállítva, ugyasintén egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük- és gyertyánfát kártyelen kivüli legolcsóbb árban befutvarozva fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészgépeink is házhoz rendelhetők. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 5451

I koronáért

bárki is olyan színűre festi haját a mely színűre akarja. A Margit hajfestő ha tisztán használják feketére fest, ha egy rész vízzel keverik barnára, ha két rész vízzel világos barnára, ha három négy rész vízzel keverik szőkésre fest. A szín állandó felismerhetlen lemoshatlan. Gutori Földes Kelemen gyógyszerháza Aradon. 1224

Ha nem jól eszik

a hizója, adjon neki Vojtek és Weisk hírneves állat tápporából. III-711

Taxameteres

Bér-autók
Telefonszám
816
2881

Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 5. sz.

Ékszeresek

és órák igen olcsón.

Farkas Streicher cégnél

Arad, Tökölly-ter 1. sz. 1224

Jó egészségének

fenntartására használjon mindekit

Kárpáti-féle

epohajtót,

mely a legkiválóbb fájdalom-

mentesítő gyomororvosítás házi- és

hivatalos, hatása gyors és biztos.

1 üveg utasítással 40 fillér.

12 üveg franco K 480. Kapható

kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszerháza 4075

ARAD, BOROS BÉNY-TÉR.